

SLOVENSKÉ NÁRODNÉ
STREDISKO
PRE ĽUDSKÉ PRÁVA

Zobrazovanie násilia na ženách v médiách

Mediálny monitoring za rok 2020

Názov: **Zobrazovanie násilia na ženách v médiách**
Mediálny monitoring za rok 2020

Vydalo: **Slovenské národné stredisko pre ľudské práva, Bratislava, 2021**

Autorský tím:

Mgr. Anna Máriássyová
Mgr. Zuzana Juščáková, PhD.

Za obsah a jazykovú úpravu zodpovedá autorský tím.

Grafická úprava:

Kovidesign
Kamila Černáková

Fotografie použité v tejto publikácii sú ilustračné a boli riadne licencované z freepik.com

ISBN: 978-80-99917-32-4

Obsah

Úvod	4
1. Metodologické poznámky	6
2. Zobrazovanie násilia na ženách v médiách	10
2.1 Médiá a rubriky informujúce o násilí na ženách	11
Príspevky podľa médií	11
Príspevky podľa rubriík	12
Autorstvo príspevkov	15
Výskyt konkrétneho prípadu násilia	18
2.2 O akých prípadoch násilia na ženách médiá informujú?	20
Typy násilia	20
Páchatelia a obeť ako známe osobnosti	24
Zobrazovanie páchatelov a obetí násilia	25
Deti ako obeť násilia	28
3.2 Akým spôsobom je násilie na ženách prezentované	28
Rámcovanie násilia na ženách	29
Dôsledky pre páchatelov a obeť násilia	32
Zmienky o opatreniach a inštitúciách podporujúcich ochranu žien pred násilím	34
Záver	39
Zoznam literatúry	42
Zoznam príloh	44
Príloha 1: Kódovací manuál	46
Príloha 2: Triedenie médií	49
Príloha 3: Triedenie rubriík	50

Úvod

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva (ďalej ako „Stredisko“) je národný antidiskriminačný orgán zriadený zákonom č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva. Medzi základné úlohy Strediska patrí okrem iného aj monitorovanie a hodnotenie dodržiavania ľudských práv a dodržiavania zásady rovnakého zaobchádzania, uskutočňovanie výskumov a prieskumov v oblasti ľudských práv či vypracúvanie a uverejňovanie správ a odporúčaní o problematike diskriminácie.

Súčasťou verejného diskurzu o ľudských právach je aj spôsob, akým sa o nich informuje v médiách. Médiá vytvárajú (vedome či nevedome) rámce, v ktorých sa diskusia o ľudských právach pohybuje, a majú zároveň možnosť ovplyvňovať témy tejto diskusie. Násilie na ženách je jednou z oblastí, ktoré si pri informovaní vyžadujú korektné a rodovo senzitívne vyjadrovanie. Keďže v súčasnosti je verejný diskurz o tejto problematike často polarizujúci a povrchný, Stredisko považuje za potrebné prostredníctvom mediálneho monitoringu identifikovať, o čom sa v súvislosti s násilím na ženách v médiách hovorí, spôsoby jeho zobrazovania a tiež aj fenomény, ktoré môžu prispievať k reprodukovaniu a posilňovaniu stereotypného zmýšľania a konania. V oblasti mediálneho zobrazovania násilia na ženách boli na Slovensku a v Česku v nedávnej minulosti publikované viaceré výskumy, ktoré realizovali OZ Žena v tiesni (Jójárt & Mesochoritsová, 2020), Inštitút pre výskum práce

a rodiny (Činčurová & Mondeková, 2017) alebo Oddelenie rovnosti žien a mužov Úradu vlády ČR (Appeltoová, Možíšová, & Vochocová, 2016). Ich zistenia potvrdzujú tendenciu zobrazovať násilie na ženách stereotypizujúco a väčšinou bez upozornenia na jeho súvis s rodovou nerovnosťou v spoločnosti.

Násilie na ženách je komplexný ľudskoprávny problém, ktorý je podrobne upravený v medzinárodných dohovoroch. Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (ďalej ako „CEDAW“) považuje násilie na ženách za formu ich diskriminácie a explicitne uvádza, že táto diskriminácia je spojená s nerovným postavením žien v spoločnosti a individuálnych vzťahoch (Valné zhromaždenie OSN, 1979). Všeobecné odporúčanie CEDAW č. 19 z roku 1992 uvádza, že „Definícia diskriminácie zahŕňa rodovo podmienené násilie, t. j. násilné činy, ktoré majú na ženy neprimeraný dopad. Patrí sem každý prejav rodovo podmieneného násilia, ktorý má alebo by mohol mať za následok telesnú, sexuálnu alebo duševnú ujmu alebo utrpenie žien, hrozba takýmito činmi, zastrašovanie a iné formy obmedzovania slobody. Rodovo podmienené násilie môže byť v rozpore s konkrétnymi ustanoveniami Dohovoru bez ohľadu na to, či sa násilie v týchto ustanoveniach výslovne nachádza.“ (Valné zhromaždenie OSN, 1992, ods.1). Článok 6 uvádza, že „tradičné názory, podľa ktorých sú ženy považované za podriadené mužom, alebo ktoré im pripisujú stereotypné roly, prispievajú k pretrvávaniu zvykov, ktorých súčasťou je násilie

alebo nátlak, ako napr. násilie a zneužívanie v rodine, manželstvá z donútenia, vraždy/samovraždy kvôli venu, kyselinové útoky a ženská obriezka. Takéto predsudky alebo zvyklosti môžu ospravedlňovať rodovo podmienené násilie ako určitú formu ochrany alebo kontroly žien. Zámerom násilia namiereného proti telesnej a duševnej integrite žien je zbaviť ich možnosti rovnoprávneho užívania a uplatňovania ľudských práv a základných slobôd a povedomia o nich. Zásadným dôsledkom foriem rodovo podmieneného násilia je to, že pomáhajú zachovávať podriadené postavenie žien a prispievajú k ich nízkej účasti na politickom živote a k nižšej úrovni ich vzdelania, skúseností a pracovných príležitostí.“ (Valné zhromaždenie OSN, 1992, čl. 6). Ďalším významným dokumentom zaoberajúcim sa rodovou podmienenosťou násilia páchaného na ženách a spôsobmi jeho prevencie, ktorý však Slovenská republika doposiaľ neratifikovala, je Dohovor rady Európy

o predchádzaní násiliu na ženách a domácomu násiliu a o boji proti nemu (ďalej ako „Istanbulský dohovor“). Istanbulský dohovor považuje násilie na ženách za formu diskriminácie a uznáva nielen príslušnosť žien a mužov k ženskému či mužskému rodu z biologického hľadiska, ale aj existenciu spoločensky vytvorenej kategórie rodu, v ktorej sa ženám a mužom pripisujú špecifické roly a vzory správania sa (Rada Európy, 2011).

V nadväznosti na uvedený ľudskoprávny kontext je cieľom tohto textu analyzovať spôsob, akým je téma násilia na ženách prezentovaná v slovenských médiách a do akej miery médiá reflektujú na jej ľudskoprávne a rodové implikácie. Stredisko by tak prostredníctvom komplexného obrazu o mediálnom zobrazovaní tejto témy chcelo prispieť do diskusie o charaktere verejného diskurzu a o nevyhnutnej zmene v uvažovaní o dôsledkoch rodovej nerovnosti.

1. Metodologické poznámky

Analýza mediálnych výstupov prebiehala v troch krokoch: výber sledovaných médií, kódovanie vybraných charakteristík príspevkov a štatistické spracovanie a interpretácia zistení. Metodologicky vychádza z rovnakých východísk, ako publikácia Strediska *Zobrazovanie sexuálneho obťažovania v médiách*. Mediálny monitoring, ktorá sa zaoberala analýzou mediálnych výstupov v oblasti sexuálneho obťažovania (Vicenová & Juščáková, 2021)¹. V sledovanom období 1.1.2020 až 31.12.2020 bol identifikovaný zoznam najčítanejších,

najsledovanejších, resp. najnavštevovanejších médií v danom roku na Slovensku. Zoznam najčítanejších internetových spravodajských portálov za rok 2020 (Tabuľka 1) bol vytvorený na základe spriemerovaných mesačných hodnôt návštevnosti webových stránok z verejne dostupných dát z monitoringu IABmonitor (Gemius Slovakia, 2021). Vzhľadom na predpoklad, že online spravodajstvo je v súčasnosti najvyhľadávanejším zdrojom informácií, bolo do analýzy zahrnutých dvadsať najčítanejších portálov.

Tabuľka 1 Najnavštevovanejšie spravodajské portály za rok 2020 (podľa spriemerovaných mesačných hodnôt)

Spravodajské portály

1. aktuality.sk	11. dennikn.sk
2. sme.sk	12. dobrenoviny.sk
3. zoznam.sk	13. startitup.sk
4. pluska.sk	14. markiza.sk
5. pravda.sk	15. joj.sk
6. cas.sk	16. webnoviny.sk
7. hnonline.sk	17. noviny.sk
8. topky.sk	18. refresher.sk
9. tvnoviny.sk	19. interez.sk
10. dnes24.sk	20. ta3.sk

Zdroj: Gemius Slovakia 2021, spracovanie: autorky

Zoznam najčítanejších tlačových médií, najsledovanejších televízií či najpočúvanejších rádiových staníc za rok 2020 bol vytvorený na základe zverejnených prieskumov agentúry Median SK.² Na ich základe bolo vybraných šesť denníkov, šesť týždenníkov, šesť mesačníkov, tri rozhlasové a tri televízne stanice, ktoré v roku 2020 dosiahli najvyššie priečky v čítanosti, sledovanosti a počúvanosti (Tabuľka 2 a Tabuľka 3). Spolu tak bolo v rámci mo-

onitoringu za rok 2020 analyzovaných 44 médií. V prípade médií vychádzajúcich v tlačenej aj elektronickej forme dochádzalo v niektorých prípadoch k duplicite článkov, do monitoringu však boli zaradené, pretože obe verzie predstavujú príspevok do mediálneho diskurzu a sú určené pre odlišné publikum. Rovnako boli do analýzy zaradené aj agentúrne články, ktoré sa vyskytli v rôznych médiách.

¹ Metodologické východiská sú rovnaké v prípade výberu sledovaných médií a oblastí kódovania.

² Agentúra Median SK uskutočnila prieskum sledovanosti médií za 1. kvartál 2020 a 2. kvartál 2020 (Median SK, 2020a), za 2. kvartál 2020 a 3. kvartál 2020 (Median SK, 2020b) a 3. kvartál 2020 a 4. kvartál 2020 (Median SK, 2020c). Napriek menším zmenám v rámci poradia prvých šiestich priečok za jednotlivé kvartály v prípade denníkov, týždenníkov a mesačníkov ostalo prvých šesť médií v týchto kategóriách nezmenených.

Tabuľka 2 Najčítanejšie tlačené médiá za rok 2020

Denníky	Týždenníky	Mesačníky
1. Nový čas	1. Plus 7 dní	1. Záhradkár
2. Plus 1 deň	2. Báječná žena	2. Nový čas krížovky
3. Pravda	3. Život	3. Zdravie
4. Sme (+Korzár)	4. Nový čas pre ženy	4. Napínavé krížovky
5. Hospodárske noviny	5. Slovenka	5. Eva
6. Denník N	6. Eurotelevízia	6. Emma

Zdroj: Median SK 2020, spracovanie: autorky

Tabuľka 3 Najsledovanejšie televízne a rozhlasové stanice za rok 2020

Televízne stanice	Rozhlasové stanice
1. TV Markíza	1. Expres
2. TV Joj	2. Slovensko
3. Jednotka RTVS	3. Fun rádio

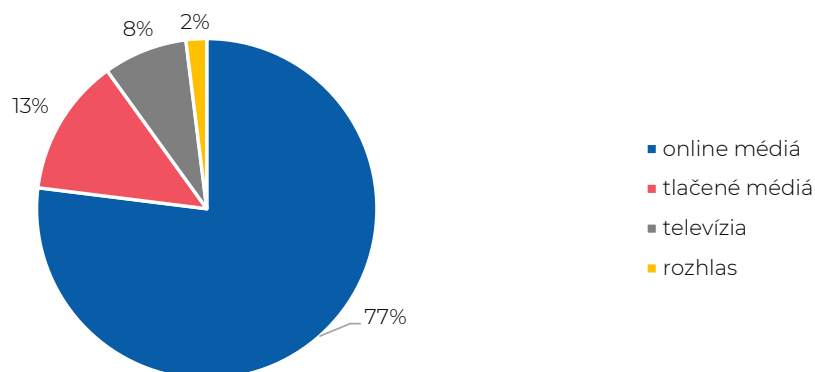
Zdroj: Median SK 2020, spracovanie: autorky

Výber kľúčových slov vychádza z mediálneho monitoringu v oblasti násilia na ženách, ktorý publikovalo OZ Žena v tiesni (Jójárt & Mesochoritsová, 2020) a ktorý bol následne upravený. V rámci vybraného súboru médií boli prostredníctvom mediálneho monitoringu vyhladané príspevky, ktoré obsahovali nasledujúce slová a slovné spojenia v kombinácii so slovom žena/ženy: biť, Istanbulský dohovor, konflikt, manželské nezhody, napadnutie, násilie, obťažovanie, ohrozovanie, prenasledovanie, tragický prípad, týranie, útok, vražda, vyhrážať, zabiť, zločin z vášne, znásilnenie, zneužívanie, ponižovanie,

zastrašovanie.³ Za rok 2020 bolo identifikovaných spolu 3 429 príspevkov z vyššie zadefinovaného výberu médií, ktoré dané slovné spojenia obsahovali. Z tohto počtu bolo počas prvej fázy vylúčených 1 286 príspevkov, ktoré sa netýkali násilia na ženách, išlo o upútavky na iné príspevky, prípadne príspevky z kategórie rýchlych správ, ktoré obsahovali iba krátku, málo hodnotnú informáciu. Zvyšných 2 143 príspevkov bolo následne podrobených analýze. Väčšina z nich pochádza z online spravodajských portálov (Graf 1), keďže internetové spravodajské portály tvorili najpočetnejšiu skupinu zo sledovaných médií.

³ Oproti pôvodnému zoznamu kľúčových slov, ktoré boli využité v monitoringu OZ Žena v tiesni, neboli v tejto analýze zahrnuté slová hádka a žiarlivosť, ktoré generovali veľké množstvo menej relevantných výsledkov, a zaradené navyše boli výrazy zneužívanie, ponižovanie a zastrašovanie, s cieľom zachytiť viac prípadov psychického násilia.

Podiel typov médií vo výbere článkov

Graf 1 Podiel typov médií vo výbere článkov

Články boli analyzované a kódované na základe troch výskumných otázok s cieľom opísať, akým spôsobom médiá v sloven-

skom kontexte informujú o incidentoch a problematike násilia na ženách:

- A.** Ktoré médiá informujú o problematike násilia na ženách?
- B.** O akých prípadoch násilia na ženách médiá informujú?
- C.** Akým spôsobom médiá informujú o násilí na ženách?

9 Kódovací manuál (viď Príloha 1) bol navrhnutý tak, aby postupne zodpovedal všetky tri otázky. Prvá časť (časť A) sa venovala základným informáciám o článku a o tom, aké médiá a aké rubriky o problematike násilia na ženách informujú. Druhá časť (časť B) bola zameraná na základné informácie, ktoré príspevok ponúka o incidente násilia na ženách (iba v prípade, ak konkrétny incident násilia na ženách v článku spomenutý bol). Podkladom pre stanovenie typov násilia na ženách a ich operacionalizáciu a ďalších sledovaných aspektov bola publikácia Usmernenia pre tvorbu štatistík o násilí na ženách – štatistické prieskumy (United Nations, 2014). Tretia časť (časť C) sa zamerala na to, akým spôsobom príspevok problematiku násilia na ženách rámcovo a v akých súvislostiach o nej informoval.

Položky v kódovacom manuáli boli navrhnuté tak, aby ich bolo možné zodpovedať čo najobjektívnejšie. Napriek tomu sa v kódovanom manuáli vyskytli aj položky, ktoré boli napriek jasnej definícii čiastočne ovplyvnené subjektívnym vyhodnotením, týka sa to najmä položky 28 – výskyt

zlahčovania násilia. Zároveň boli položky sledujúce výskyt konkrétnych javov či spôsobov zobrazovania problematiky násilia na ženách kódované podľa toho, ktorý zo sledovaných javov alebo spôsobov zobrazovania v príspevku prevažuje, nie podľa toho, ktoré javy alebo spôsoby zobrazovania sa v príspevku vyskytujú (s výnimkou typov násilia).

V prípravnej fáze monitoringu boli kategorizované a zlúčené podstránky online médií a tiež jednotlivé rubriky. Triedenie podstránok internetových médií je zobrazené v Prílohe 2; tematické roztriedenie rubriík (tak, ako boli zadefinované médiami ako súčasť výstupu mediálneho monitoringu) do deviatich podskupín je zobrazené v Prílohe 3.

Dáta boli štatisticky spracované prostredníctvom frekvenčnej analýzy a testovania signifikancie rozdielov porovnávaných skupín Studentovým t-testom a testom ANOVA na hladine významnosti 5 %. Štatistická signifikantnosť je uvádzaná pri položkách, pri ktorých bola preukázaná pre $p < 0,05$.

2. Zobrazovanie násilia na ženách v mediách

Nasledujúca časť sa venuje výsledkom analýz mediálneho monitoringu, ktoré sú spracované v troch podkapitolách. Prvá sa venuje konkrétnym médiám a rubrikám, v ktorých bolo násilie na ženách spomenuté. V druhej podkapitole

sú bližšie charakterizované konkrétne prípady násilia na ženách, ktoré sa v médiách vyskytli, a tretia podkapitola analyzuje spôsob, akým je násilie na ženách v médiách prezentované.

2.1 Médiá a rubriky informujúce o násilí na ženách

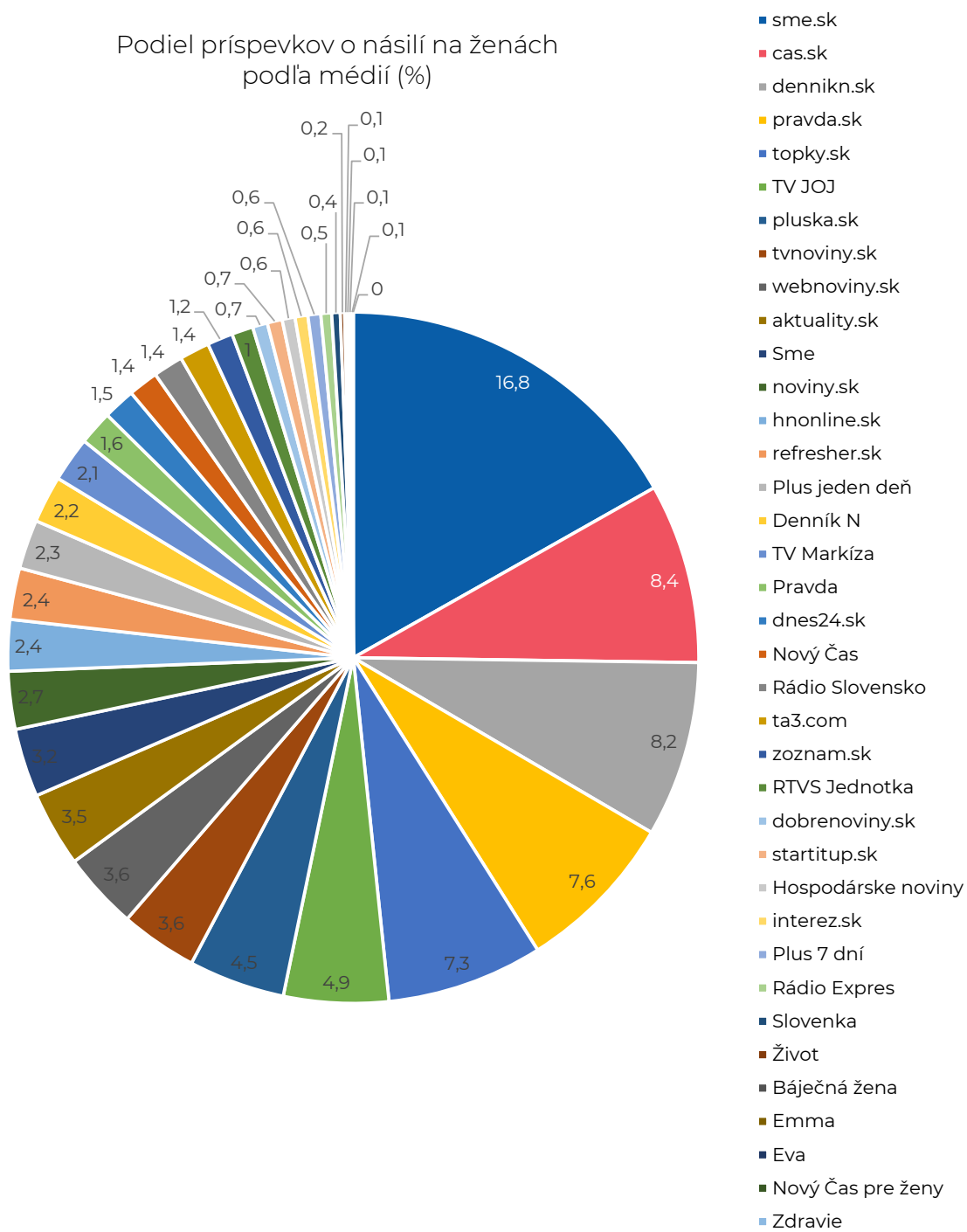
V tejto kapitole sa zameriame na technické informácie o príspevkoch, teda v akých médiách a rubrikách boli publikované príspevky o násilí na ženách, aké je autorstvo

príspevkov a či sa téma príspevku týka Slovenska alebo zahraničia. Táto časť vyhodnocuje všetky analyzované príspevky (n = 2 143).

Príspevky podľa médií

Výskyt príspevkov s témou násilia na ženách je vysoký nielen počtom príspevkov, ale aj rozsahom médií, ktoré o ňom informujú. Zo 44 skúmaných médií sa príspevky, v ktorých sa objavilo násilie na ženách, vyskytli v 37. Viac ako polovica príspevkov bola publikovaná v šiestich médiách, najčastejšie na portáloch sme.sk (16,8 %), cas.sk (8,4 %), dennikn.sk (8,2 %), pravda.sk (7,6 %), topky.sk (7,3 %) a v televízii JOJ

(4,9 %, Graf 2). V prípade sme.sk išlo najmä o vysoký počet príspevkov z regionálneho spravodajstva. Najčastejšie sa teda príspevky o násilí na ženách vyskytujú v online médiách, čo potvrdzuje predpoklad, na základe ktorého boli médiá do analýzy vyberané. V magazínoch sa táto téma objavuje len ojedinele, rádovo v jednotkách príspevkov.

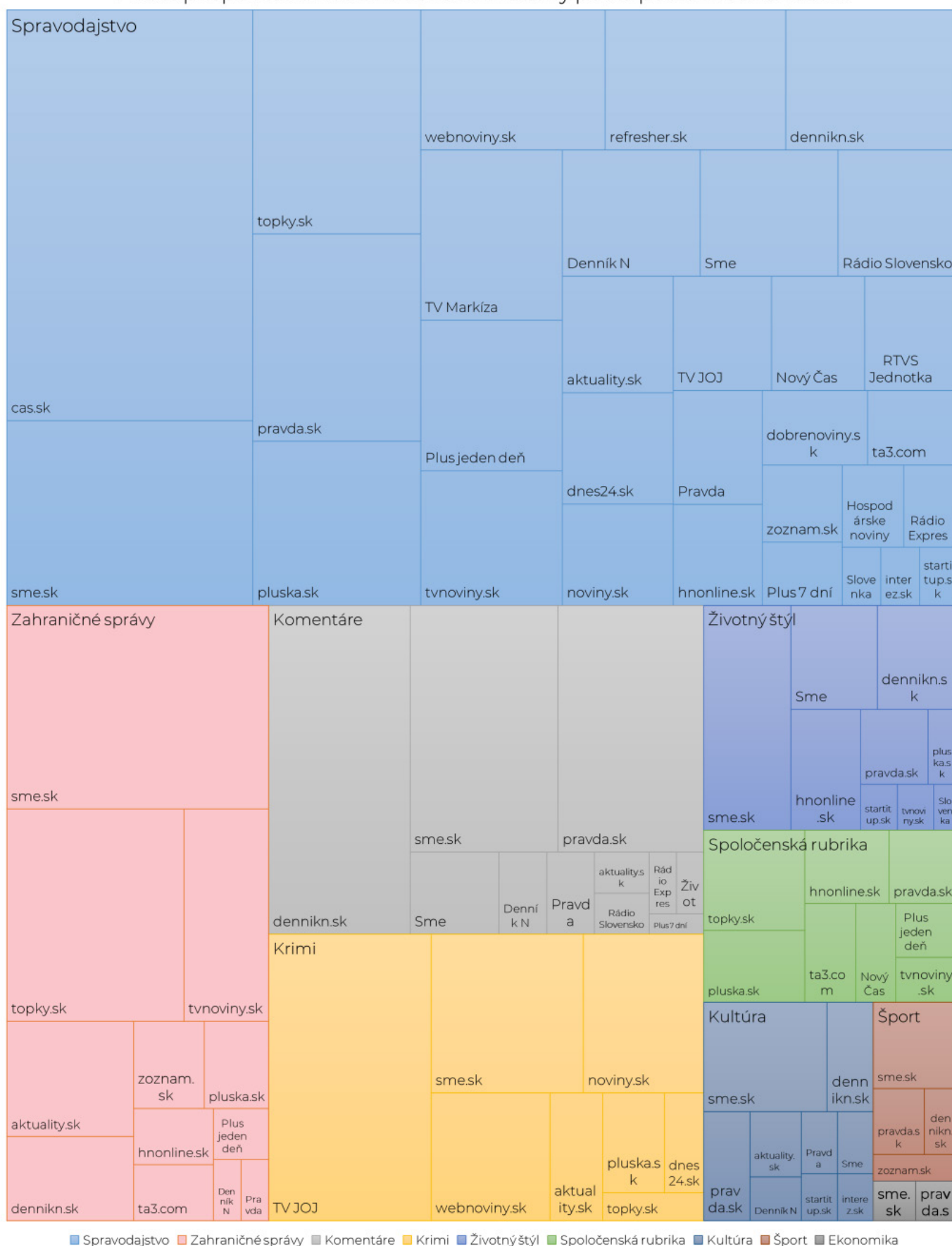
Graf 2 Podiel príspevkov o násilí na ženách podľa médií (%)
Zdroj: autorky

Príspevky podľa rubriky

Jednotlivé rubriky, v ktorých sa príspevky o násilí na ženách objavujú, sú v závislosti od konkrétneho média zastúpené odlišne (Graf 3; zobrazené sú iba tie rubriky, v ktorých boli publikované aspoň tri príspevky). Najčastejšie sa táto téma objavuje v domácom spravodajstve (47 %), nasleduje zahraničné spravodajstvo (13,9 %), komentáre (12,8 %) a kriminálne spravodajstvo (12,3 %). Násilie na ženách sa v rámci spravodajstva najčastejšie vyskytuje na portáli cas.sk, ktorý zároveň v iných rubrikách o tejto téme takmer nepublikuje. V sekcii komentáre (vrátane rozhovorov a

blogov) sa násilie na ženách objavuje najčastejšie na dennikn.sk, sme.sk a pravda.sk. Zaradovanie medzi kriminálne správy je najčastejšie v televízii JOJ, mnohé médiá však krimi nemajú ako samostatnú rubriku, preto sa príspevky s touto tematikou môžu objavovať aj v štandardnom spravodajstve. To isté platí pre spoločenskú rubriku, v ktorej sa príspevky o násilí na ženách vyskytujú najmä v médiách topky.sk a pluska.sk, príspevky o známych osobnostiach v súvislosti s násilím na ženách sa však objavovali v takmer všetkých médiách.

Počet príspevkov o násilí na ženách triedený podľa podľa médií a rubriík

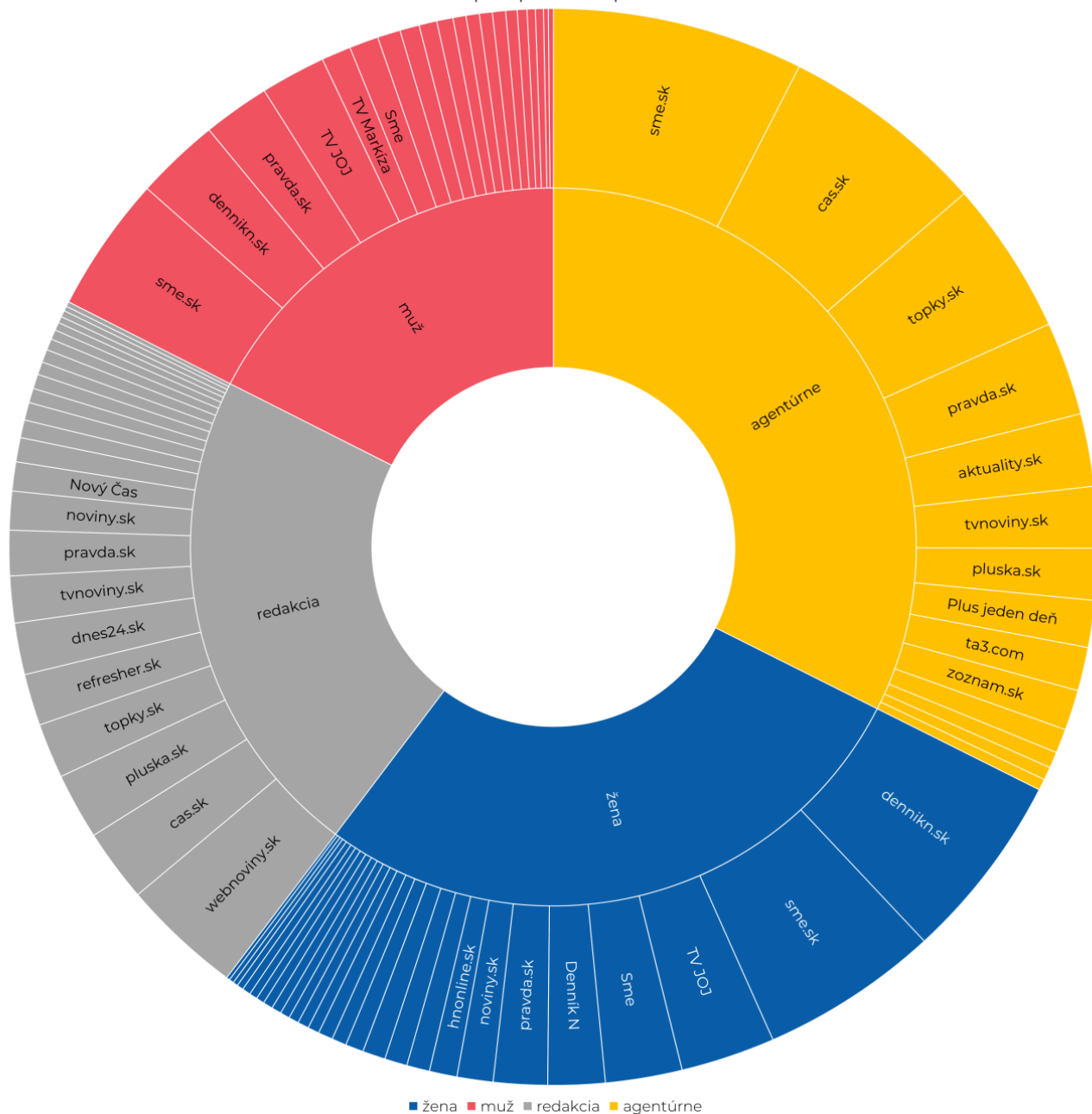
Graf 3 Počet príspevkov o násilí na ženách triedený podľa médií a rubriík

Autorstvo príspevkov

Z celkového počtu príspevkov bola najväčšia časť (31 %) prevzatá z agentúrnych správ, kde nie je možné určiť autorstvo (Graf 4, zobrazené sú iba tie médiá, v ktorých boli v danej kategórii publikované aspoň tri príspevky). Ženy sú autorkami 31 % skúmaných príspevkov, muži iba 17 %. Autorstvo sa v jednotlivých médiách výrazne líši (Graf 5). Najvyšší podiel autoriek (100 %) je v magazínoch zameraných najmä na ženské publikum (Emma, Eva,

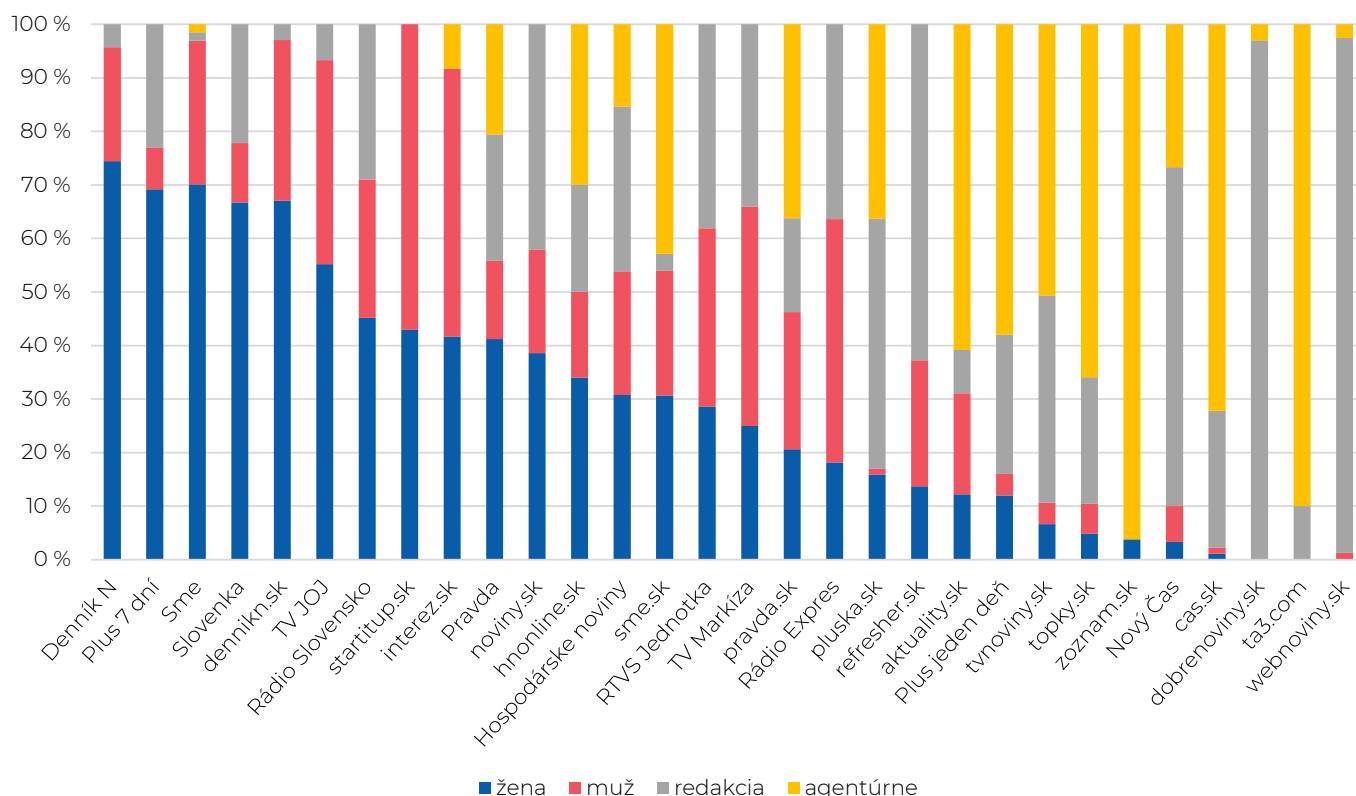
Báječná Žena, Nový čas pre ženy), ktoré vzhľadom na počet publikovaných článkov nie sú v nasledujúcich grafoch zobrazené. Vyšší podiel autoriek je viditeľný najmä pri denníkoch a magazínoch. Výnimkou sú Nový Čas a Plus jeden deň, v ktorých sú články najčastejšie prebraté z agentúr alebo sú podpísané iba skratkou, z ktorej nie je možné určiť autorstvo. Takéto články boli kódované ako redakcia.

Autorstvo príspevkov podľa médií

Graf 4 Autorstvo príspevkov podľa médií

Médiá podľa autorstva príspevkov o násilí na ženách

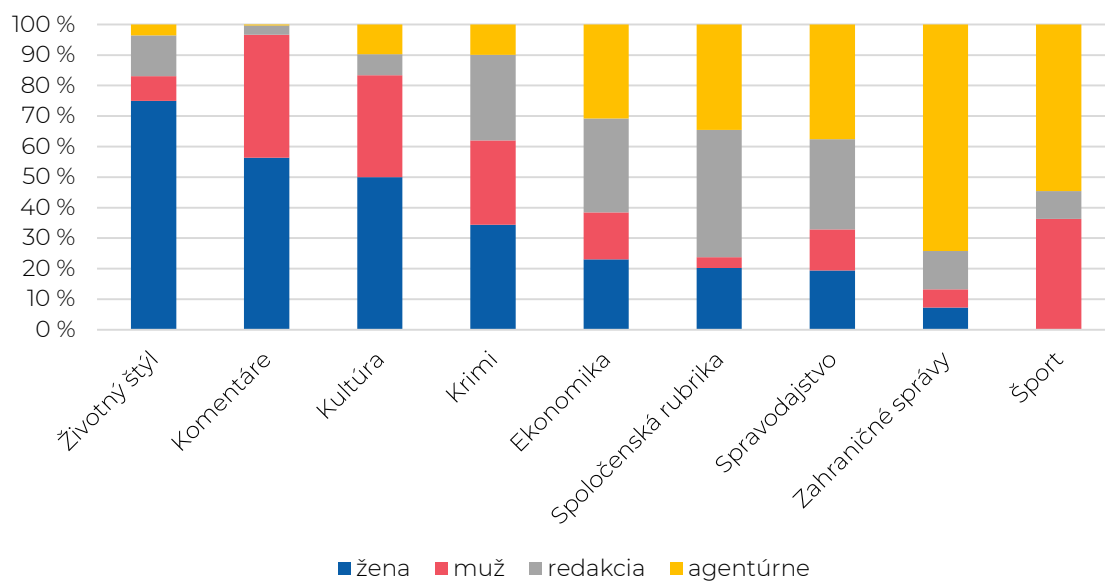

Graf 5 Médiá podľa autorstva príspevkov o násilí na ženách

Rozdiely podľa autorstva sa výrazne prejavujú aj v členení podľa jednotlivých rubrik (Graf 6). Vo všetkých okrem športovej rubriky sú autorkami príspevkov o násilí na ženách častejšie ženy ako muži, pričom najväčší rozdiel je v rubrikách životný štýl a spoločenská rubrika. Agentúrne správy sa najviac využívajú v zahraničnom spravodajstve (74 %) a športovom spravodajstve (54 %). V domácom spravodajstve ako najrozšírenejšej rubrike je výskyt agentúrnych príspevkov 34 %, týkajú sa najmä konkrétnych násilných skutkov a zmien

legislatívy v oblasti násillia na ženách. Takéto početné zaradovanie agentúrnych správ však naznačuje tendenciu informovať o násilí na ženách najmä pri konkrétnych prípadoch násillia bez vlastného vkladu média a tým často aj bez spomenutia širšieho kontextu. Redakčné príspevky sa najčastejšie vyskytujú v spoločenskej rubrike (42 %). Pohlavie autora alebo autorky je možné najčastejšie určiť v rubrike komentáre (96 %), prevažujú ženy (56 %) nad mužmi (40 %).

Autorstvo podľa rubriík

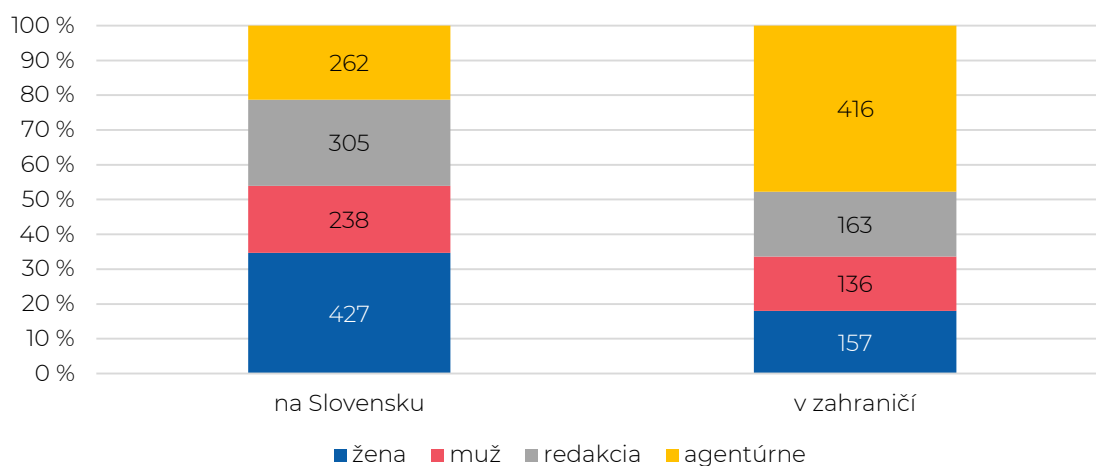

Graf 6 Autorstvo príspevkov podľa rubriík

Je teda možné konštatovať, že príspevky, ktoré informujú prevažne o dianí na Slovensku, publikujú ženy dvojnásobne často oproti príspevkom zameraným na zahraničie. Podiel mužov a redakcie ako autorov príspevkov je pomerne vyrovnaný, agentúrne správy sa však pri informo-

vaní o násilí na ženách využívajú pri zahraničnom kontexte o 27 % percentných bodov viac, ako pri domácom (Graf 7). Ako vyplýva z ďalšej analýzy, autorstvo príspevkov má vplyv na ich obsah, preto sú tieto zistenia dôležité pre porozumenie zobrazovaniu násillia na ženách v médiách.

Autorstvo podľa lokalizácie príspevku

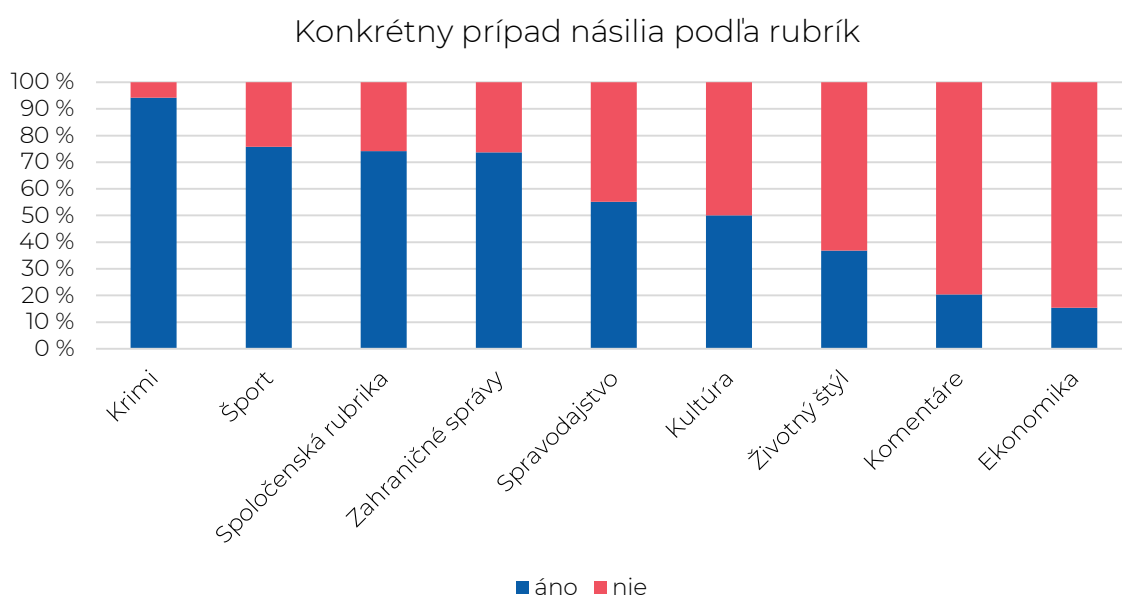
Graf 7 Autorstvo podľa lokalizácie príspevku

Výskyt konkrétneho prípadu násilia

V 55 % sledovaných príspevkov bol spomenutý konkrétny prípad násilia (podrobnejšie budú tieto príspevky analyzované v nasledujúcej kapitole). Príspevky, ktoré konkrétny prípad násilia neobsahovali, sa najčastejšie týkali diskusie o Istanbulskom dohovore a jeho ratifikácie na Slovensku aj v zahraničí, vplyvu pandémie na psychiku ľudí s presahom na domáce násilie alebo boja za rodovú rovnosť v rôznych krajinách sveta. Veľkú skupinu však tvorili aj príspevky, v ktorých sa násilie na ženách objavilo len okrajovo bez konkrétneho kontextu (najčastejšie politické správy).

Na základe rubriík sa líši aj podiel príspevkov, v ktorých je spomenutý konkrétny

prípád násilia na ženách. Najčastejšie je to v rubrike krimi, v ktorej sa príspevky týkajú takmer výlučne jednotlivých prípadov (94 %, Graf 8). Je však potrebné uviesť, že konkrétny prípad bol kódovaný aj vtedy, ak sa príspevok zaoberal širším kontextom násilia na ženách, ale bol v ňom takýto prípad spomenutý. Vo všeobecnosti možno konštatovať, že o konkrétnych prípadoch násilia je menej zmienok v rubrikách, ktoré sa nevenujú aktuálnemu spravodajstvu a v ktorých sa väčšinou nepublikujú príspevky informujúce o danej téme detailne a v súvislostiach. Najzriedkavejšie sa vyskytoval konkrétny incident v rubrikách komentáre (21 %) a ekonomika (16 %), v rámci ekonomiky však bolo sledovaných iba 13 príspevkov.

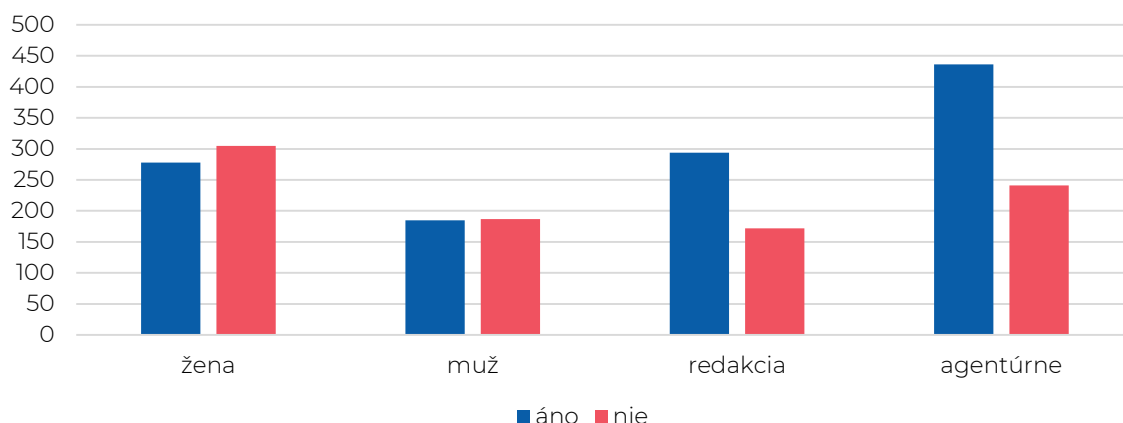

Graf 8 Výskyt konkrétneho prípadu násilia podľa rubriík

Pri porovnaní autorov a autoriek je pomer medzi príspevkami s konkrétnym incidentom násilia vyrovnaný (Graf 9). V prípade, že bol príspevok spracovaný priamo v redakcii, ale nie je uvedený konkrétny autor, už výrazne prevažujú také príspevky, kde sa konkrétny prípad vyskytuje, rovnako ako pri agentúrnych správach.

Je teda možné konštatovať, že príspevky s identifikovateľným autorom/autorkou sú častejšie venované násiliu na ženách ako fenoménu ako tie, ktorých autorstvo nie je jasne uvedené, a to bez ohľadu na to, či ide o prevzaté, alebo redakčné príspevky.

Výskyt konkrétneho prípadu násilia v príspevku podľa autorstva

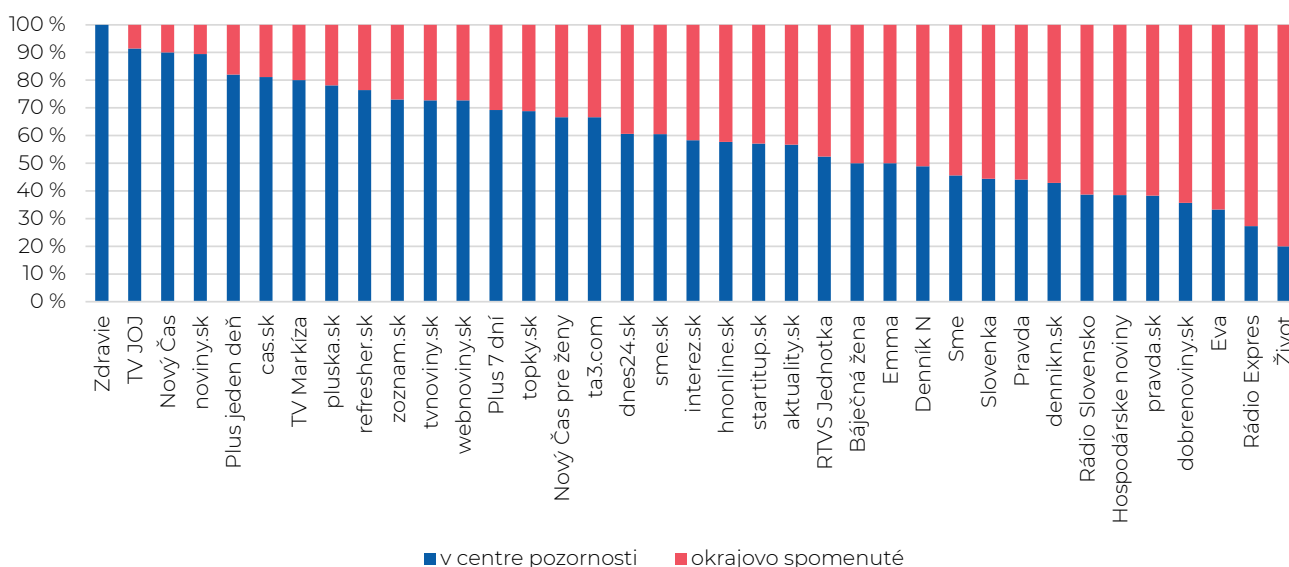

Graf 9 Výskyt konkrétneho prípadu násilia podľa autorstva

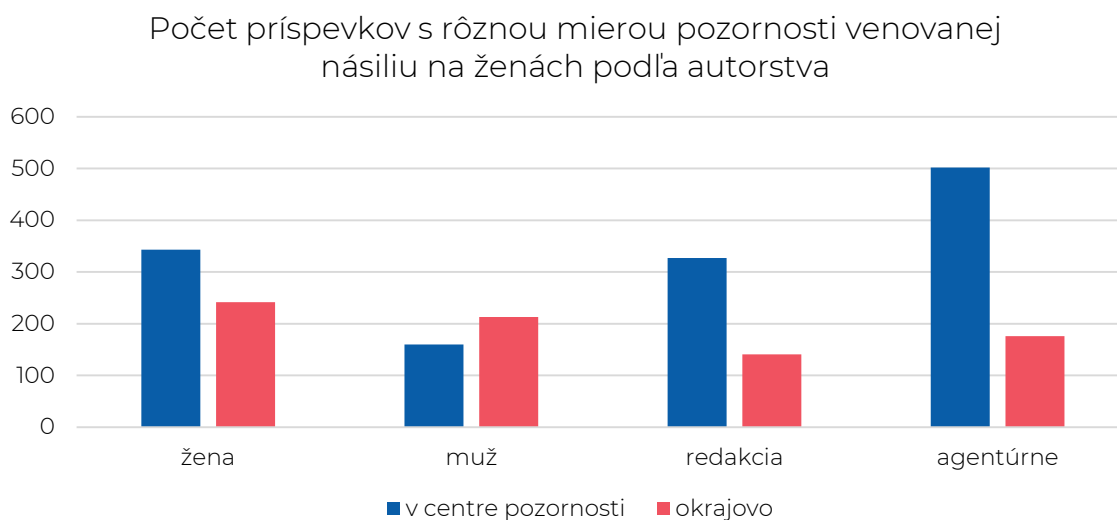
Oblasť násilia na ženách bola vo väčšine skúmaných príspevkov hlavnou témou (57 %). Okrem informovania o prípadoch, keď k násiliu došlo, sa v centre pozornosti vyskytuje aj v rámci diskusie o Istanbulskom dohovore alebo zvýšenom výskyte domáceho násilia počas pandémie. V súvislosti s obsahovým zameraním jednotlivých médií je zrejmé, že tie, ktoré sa zameriavajú na informovanie o situáciách, pri ktorých došlo k násiliu, častejšie publikujú príspevky, kde je násilie na ženách

v centre pozornosti (Graf 10). Ide najmä o krimi rubriku, v ktorej sa zároveň takmer výlučne informuje o aktuálnych prípadoch. Keďže pri online a tlačných médiách sa tieto informácie väčšinou preberajú z agentúrneho spravodajstva, práve pri tomto type autorstva sú najvýraznejšie zastúpené príspevky, v ktorých je násilie na ženách v centre pozornosti (Graf 11). Situácia, keď sa násilie na ženách v príspevkoch častejšie objavuje iba ako okrajová téma, sa vyskytuje iba pri autoroch.

Frekvencia príspevkov podľa toho, aká pozornosť je venovaná násiliu na ženách; podľa médií

Graf 10 Frekvencia príspevkov podľa toho, aká pozornosť je venovaná násiliu na ženách; podľa médií

Graf 11 Počet príspevkov s rôznou mierou pozornosti venovanej násiliu na ženách podľa autorstva

2.2 O akých prípadoch násilia na ženách médiá informujú?

V nasledujúcej časti sa zameriavame na analýzu príspevkov, ktoré informujú o konkrétnych prípadoch násilia, spolu ide o 1181 príspevkov. Pozornosť bude venovaná tomu, o akých typoch násilia sa

najčastejšie hovorí, ako sú zobrazované obete a páchatelia a do akej miery hrá pri informovaní o konkrétnych prípadoch násilia úlohu to, či sú obete alebo páchatelia známe osobnosti.

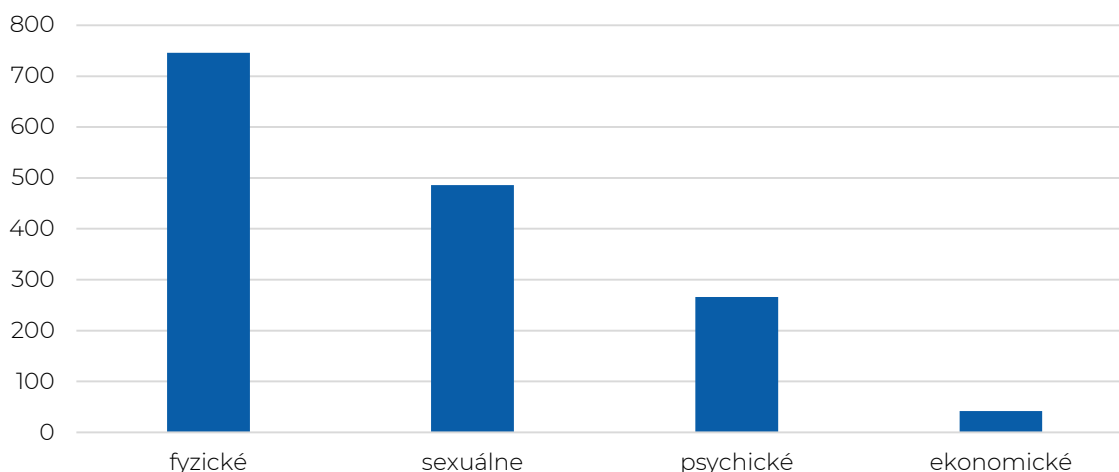
20

Typy násilia

Z typov násilia je v médiách najčastejšie zobrazované fyzické násilie (v 63 % príspevkov, v ktorých bol spomenutý konkrétny prípad násilia), nasleduje sexuálne (41 %), psychické (23 %) a ekonomické (4 %, Graf 12), ktoré zahŕňa napríklad krádež a lúpež, ale aj odopieranie prostriedkov zo strany partnera. Jeden príspevok mohol zobrazovať aj viac typov násilia. V rámci fyzického násilia sa až 52 % príspevkov týkalo vraždy alebo pokusu o vraždu, pri sexuálnom násilí išlo v 55 % prípadov o znásilnenie. Je tak zrejmé, že násilie na ženách je v médiách zobrazované najmä vtedy, ak ide o mediálne príťažlivú, šokujúcu formu násilia. Vo verejnom diskurze sa tým zni-

žuje výskyt najčastejšie sa vyskytujúcich, „mäkkších“ foriem fyzického a sexuálneho násilia, napríklad ublíženia na zdraví alebo obťažovania. Najzriedkavejšie sa v médiách spomína ekonomické násilie, ktoré sa vyskytlo v 42 príspevkoch. Zároveň iba dva príspevky sa týkali výlučne ekonomického násilia, v ostatných bolo ekonomické násilie sprievodným javom iných typov násilia. Jeho postavenie v mediálnom diskurze je teda výrazne neproporčné v porovnaní s výskytom v spoločnosti, čo na jednej strane znamená nízky záujem o informovanie o ekonomickom násilí, na druhej strane spôsobuje jeho slabé rozpoznávanie v spoločnosti.

Typy zobrazovaného násilia

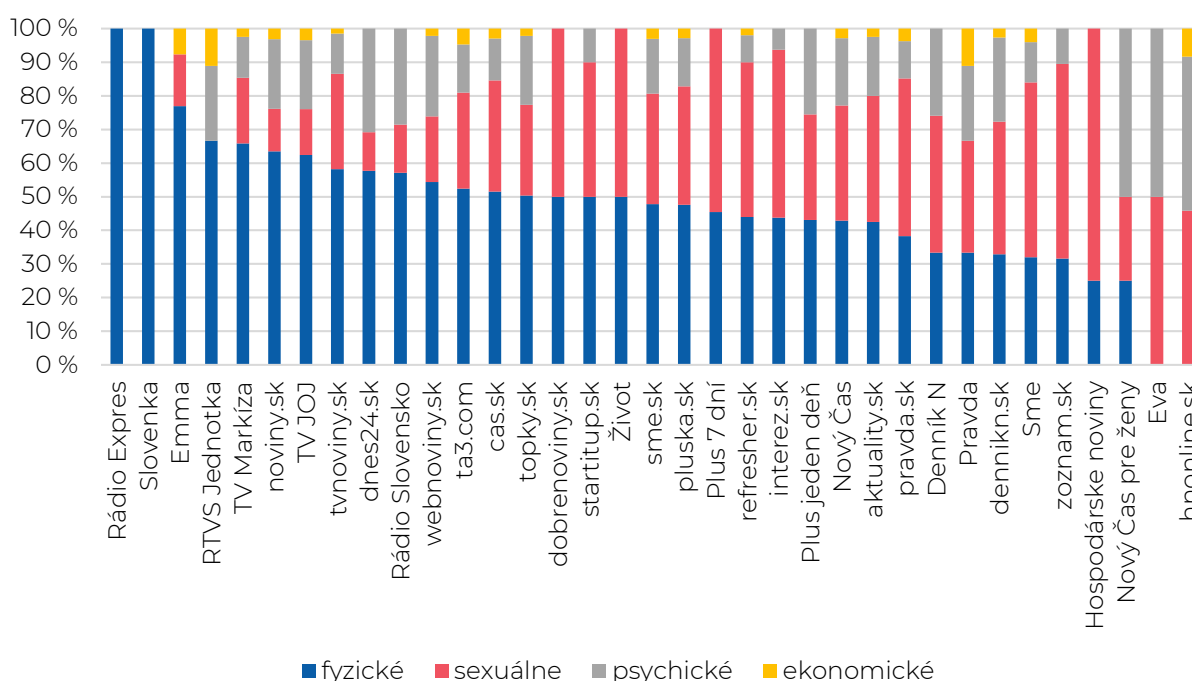

Graf 12 Počet príspevkov o jednotlivých typoch násilia

Zastúpenosť typov násilia sa výrazne líši v závislosti od jednotlivých médií (Graf 13). V tlačенých denníkoch sa fyzické násilie zobrazuje najzriedkavejšie (všetky pod 50 %), naopak najčastejšie ho spomínajú televíznymi stanicami (62 až 67 %). Televízne stanice zároveň najzriedkavejšie zobrazujú sexuálne násilie, Jednotka RTVS za sledované obdobie tejto téme nevenovala ani jeden príspevok. Najvyšší podiel príspevkov o sexuálnom násilí majú zoznam.sk (58

%), Plus 7 Dní (55 %), SME (52 %) a interez.sk (50 %). Psychickému násiliu sa najčastejšie venujú hnonline.sk (46 %), dnes 24 (31 %), Rádio Slovensko (29 %) a Denník N (26 %). Podiel ekonomického násilia v žiadnom médiu neprekračuje 11 %, túto hodnotu dosahujú Jednotka RTVS a Pravda. V súvislosti so zobrazovaním násilia v jednotlivých typoch médií je prístup k vizualizácii takýchto príspevkov možnou otázkou ďalšieho výskumu.

Typy násilia podľa médií

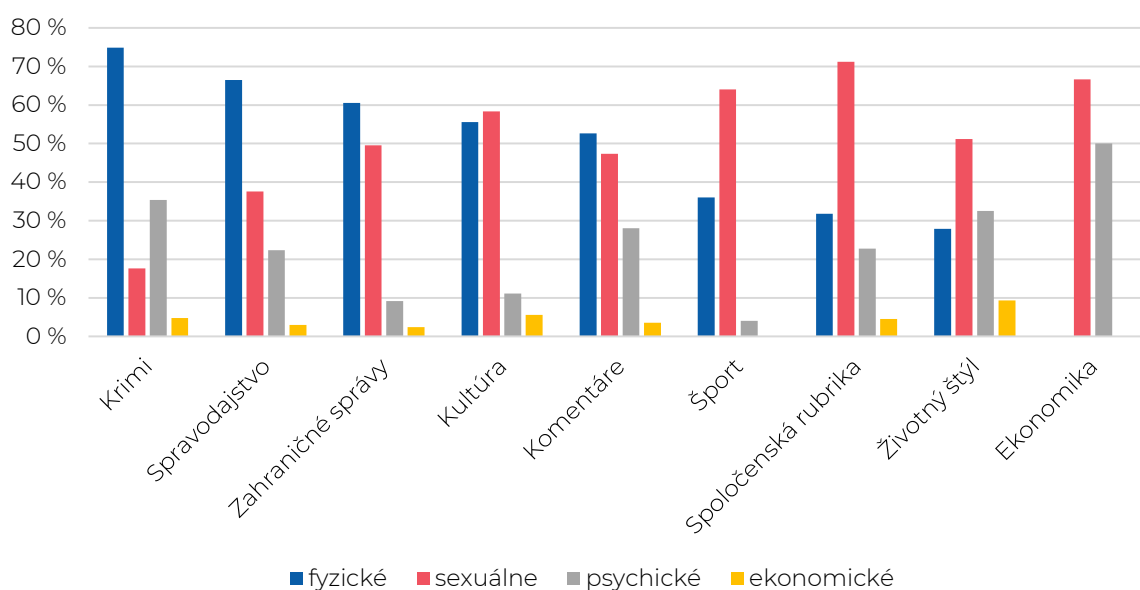

Graf 13 Typy násilia spomínané v príspevkoch podľa jednotlivých médií

S výskytom typov násilia v jednotlivých médiách súvisí aj to, v akých rubrikách tieto médiá príspevky o násilí na ženách publikujú (Graf 14). Fyzické násilie prevažuje v rubrikách krimi (75 %), spravodajstvo (66 %) a zahraničné správy (61 %), v ostatných sa najčastejšie hovorí o sexuálnom násilí, ktoré prevažuje najmä v spoločenskej rubrike (71 %), ekonomike (67 %) a športe (64 %).

Rozdiely v zobrazovaní ekonomického násilia medzi jednotlivými rubrikami nie sú vzhľadom na nízke počty signifikantné. V rôznych typoch spravodajstva sa teda médiá viac zameriavajú na násilné trestné činy a v rubrikách venujúcich sa známym osobnostiam, vrátane športu, ide skôr o prípady sexuálneho násilia (vrátane sexuálneho obťažovania).

Výskyt typov násilia podľa rubriky

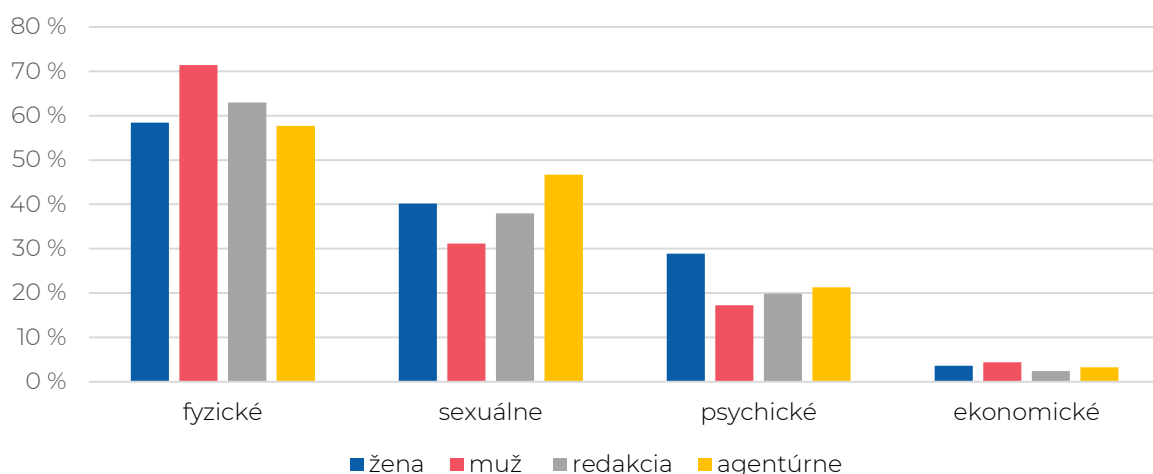
Graf 14 Výskyt typov násilia podľa rubriky

Signifikantné rozdiely sa preukázali v zobrazovaní typov násilia podľa autorstva. Ženy štatisticky významne častejšie publikujú o psychickom násilí ako muži, redakcie aj agentúry (Graf 15). Zároveň sa najmenej venujú fyzickému násiliu (58 %), najčastejšie zo všetkých však píšú o psychickom násilí (29 %). Najväčší rozdiel pri

zobrazovaní jednotlivých typov násilia sa prejavuje pri mužoch, ktorí sa v príspevkoch najčastejšie venujú fyzickému násiliu (71 %), pričom sexuálne násilie ako druhý najčastejšie zobrazovaný typ násilia sa u nich objavil v 31 % príspevkov. Najzriedkavejšie zo všetkých sa venujú psychickému násiliu (18 %).

⁴ V ekonomickej rubrike sa nachádzalo iba 13 článkov o násilí na ženách.

Výskyt typov násilia podľa autorstva

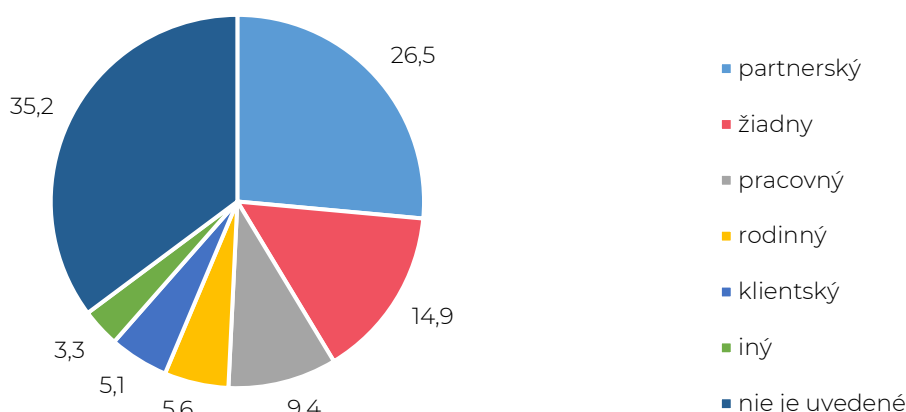
Graf 15 Výskyt typov násilia podľa autorstva

23

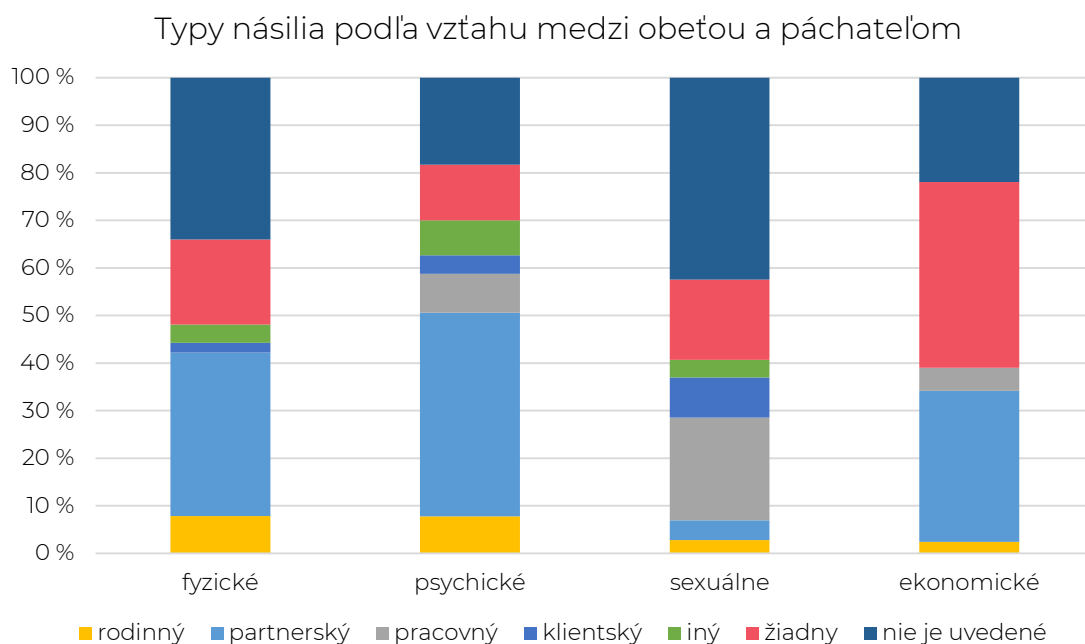
V prípadoch, kde bol explicitne uvedený vzťah medzi obeťou a páchatelom, išlo najčastejšie o partnerské násilie (26,5 %, Graf 16). Spolu s výskytom rodinného vzťahu (iného ako partnerského a manželského) možno konštatovať, že v 32 % všetkých príspevkov, v ktorých bol spomenutý konkrétny prípad násilia, ide o domáce násilie (s možnou výnimkou bývalých partnerov). Pri tretine príspevkov nie je uvedené, aký bol vzťah medzi obeťou a páchatelom a v 15 % prípadoch nebol medzi nimi žiad-

ny vzťah. V rámci jednotlivých typov násilia sa tento pomer značne odlišuje (Graf 17). Domáce násilie tvorí až 50 % príspevkov o psychickom násilí, v prípade fyzického násilia je to 42 % a ekonomického 34 %. Sexuálne násilie sa v domácom prostredí odohrávalo len v 7 % príspevkov. V prípade, že bolo možné určiť vzťah, sa o sexuálnom násilí najčastejšie informovalo v súvislosti s pracovným prostredím (22 %), a výrazne častejšie ako pri iných typoch násilia išlo aj o klientsky vzťah (8 %).

Vzťah medzi obeťou a páchatelom (%)

Graf 16 Vzťah medzi obeťou a páchatelom (%)

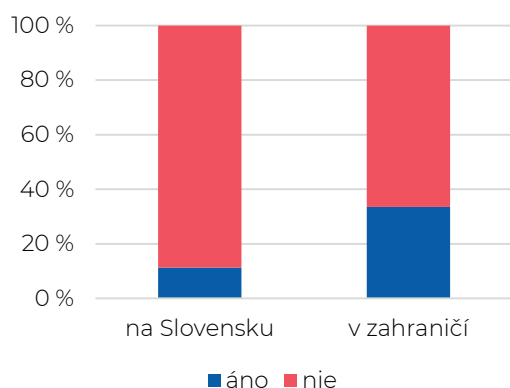
Graf 17 Typy násilia podľa vzťahu medzi obeťou a páchatelom

Páchatelia a obeť ako známe osobnosti

Tendencia informovať skôr o prípadoch známych osobností sa týka viac páchatelov ako obetí (Graf 18 a Graf 19). Zároveň platí, že pri príspevkoch zo zahraničia sa o známych osobnostiach píše výrazne častejšie, čo do značnej miery súvisí s tým, že kriminálne spravodajstvo sa zaoberá prevažne domácimi prípadmi, a teda sa častejšie zaoberá páchatelmi aj obeťami, ktorí nie sú verejne známi. Výrazný rozdiel sa ukázal aj v zobrazovaní známych osobností v pozícii páchatela a obeť. Medzi páchatelmi majú známe osobnosti zastúpenie 23 %, medzi obeťami len 9 %. Signifikantné rozdiely sa prejavujú aj v závislosti od autorstva príspevku

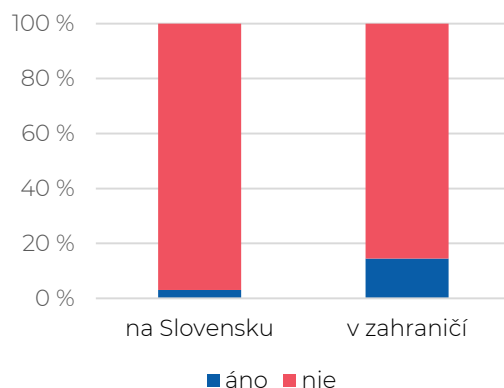
(Graf 20 a 21). V prípade páchatelov aj obetí je najvyšší podiel známych osobností zobrazovaný v agentúrnom spravodajstve (32 % v prípade páchatelov, 13 % v prípade obetí). Rozdiel medzi informovaním o známych páchateloch a obeťach je aj v prípade autorov (16 % a 4 %) a redakcie (34 % a 7 %). V prípade autoriek je rozdiel medzi zobrazovaním známych osobností ako páchatelov a obetí najnižší (14 % a 9 %). Hoci sa dá polemizovať o tom, či informovanie o násilí na ženách v prípade, ak sa týka známych osobností (páchatelov či obetí), podporuje bulvarizáciu tejto témy, môže to zároveň podnietiť verejnú diskusiu o problematike.

Páchateľ ako známa osobnosť podľa lokalizácie príspevku

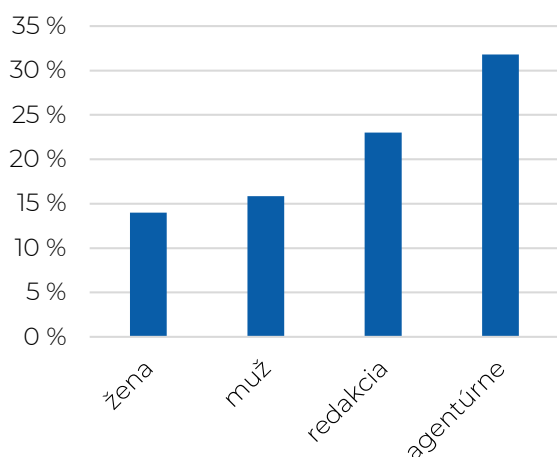
Graf 18 Páchateľ ako známa osobnosť podľa lokalizácie príspevku

Obet ako známa osobnosť podľa lokalizácie príspevku

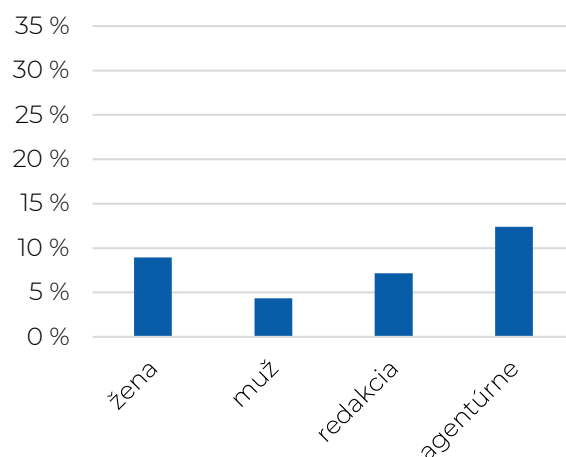
Graf 19 Obet ako známa osobnosť podľa lokalizácie príspevku

Páchateľ ako známa osobnosť podľa autorstva

Graf 20 Páchateľ ako známa osobnosť podľa autorstva

Obet ako známa osobnosť podľa autorstva

Graf 21 Obet ako známa osobnosť podľa autorstva

Zobrazovanie páchatel'ov a obetí násilia

V rámci mediálnej analýzy sme sa zame-rali aj na spôsob, akým sú zobrazované obeť a páchatelia v závislosti od rôznych premenných. Príspevky boli sledované na základe toho, či sa v nich nachádzali hodnotiace prívlastky alebo komentáre vytvárajúce emóciu voči obeť alebo páchatel'ovi. Najzriedkavejšie sa takéto prívlastky objavujú v agentúrnych správach, len v 13 % príspevkov (Graf 22). Naopak, autori vykazujú tendenciu opisovať páchatel'ov (pozitívne aj negatívne) výrazne najčas-

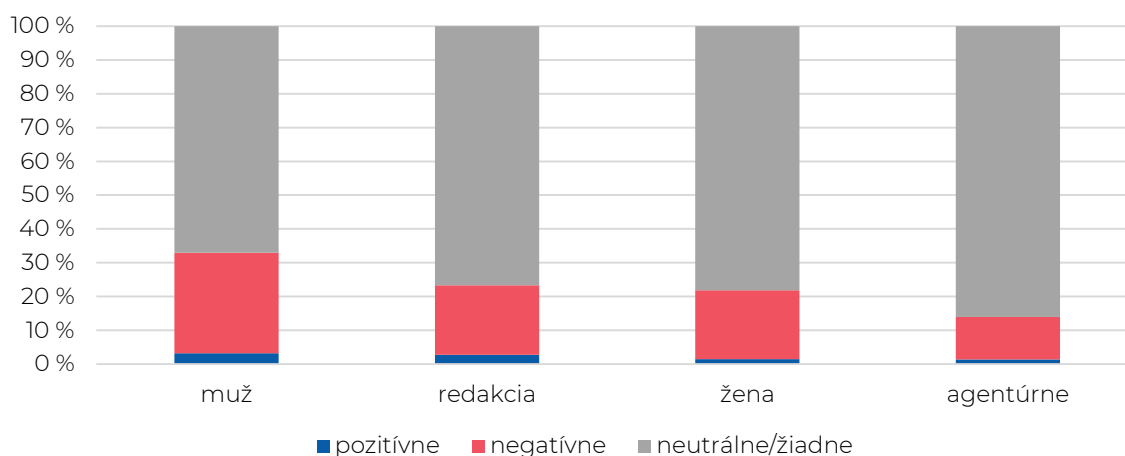
tejšie (spolu 32 %). Negatívne hodnotiace prívlastky najčastejšie súvisia so závažnosťou trestného činu, ktorý bol spáchaný, ide prevažne o variácie prívlastkov „brutálny“, „beštiálny“, „maniak“, „manipulátor“, „psychopat“, „šialenec“ a pod. Vyskytujú sa však aj vyjadrenia (autorské alebo od respondentov a respondentiek), ktoré vyvolávajú pozitívnu emóciu voči páchatel'om násilia: „je to úžasný chlap“, „miláčik žien“, „milovaný celým svetom“, „sympaťák“, „priateľský“, „patrí medzi najuznávanéj-

ších neurológov na Slovensku, za zdravie mu nedakujú len slovenskí prezidenti či významné osobnosti spoločenského a politického života“ (Krempaský, 2020).

Pri opise obete sa na základe autorstva nepreukázali významné rozdiely a tendencia pripisovať obeti pozitívne alebo negatívne charakteristiky je zanedbateľná, iba 4 % príspevkov vykazovali znaky hodnotiacich úsudkov (Graf 23). Napriek tomu je potrebné zdôrazniť niektoré vyjadrenia, ktoré sa v súvislosti s obeťami

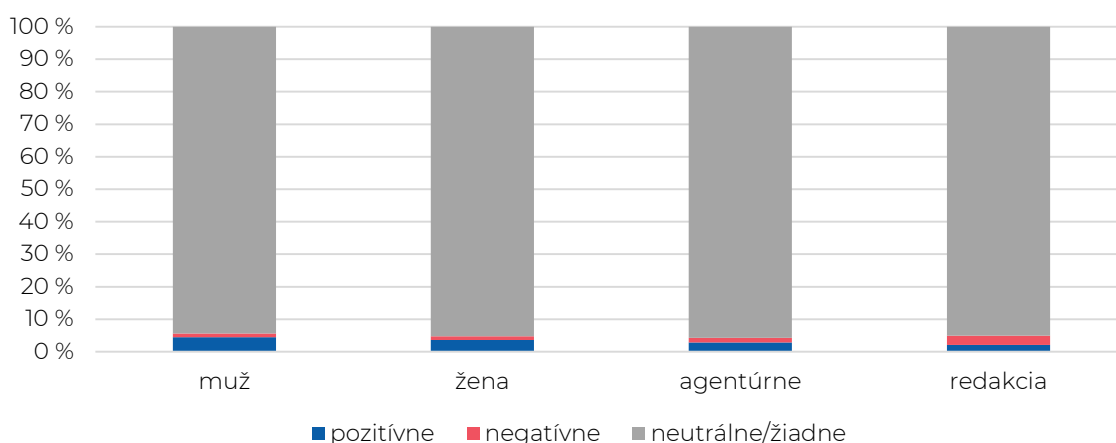
násilia v mediálnom diskurze využívajú. Na jednej strane sa vyskytujú hodnotenia „atraktívna kráska“, „krásna milenka“, „pekná blondínka“, „usmievavá“, ktoré pri zobrazovaní násilia kladú dôraz na výzor obete, na druhej strane niektoré prívlastky bagatelizujú význam skutku kvôli (domnelým) vlastnostiam ženy: prívlastky „neodbytná“, „neukázená“, „promiskuitná“, „rozhadzovačná“ či „vypočítavá“ môžu vyvolávať dojem, že za spáchané násilie je do istej miery zodpovedná obeť.

Charakteristiky páchatel'a podľa autorstva

Graf 22 Zobrazovanie páchatel'a podľa autorstva

Charakteristiky obete podľa autorstva

Graf 23 Zobrazovanie obete podľa autorstva

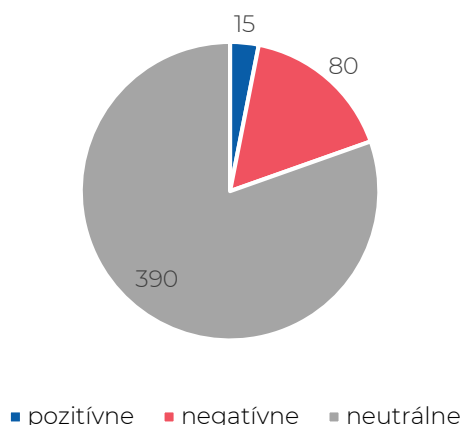
Miera pozitívneho zobrazovania páchatel'ov sa líši v závislosti od typu násilia. Pri páchatel'och sexuálneho násilia je možné pozorovať najvyšší podiel zobrazovania pozitívnych charakteristík (3 %) a zároveň aj najnižší podiel negatívnych charakte-

ristík (16 %, Graf 24). Najčastejšie sa tieto prípady týkali kauzy Maroša Kramára. Pri páchatel'och fyzického aj psychického násilia je podiel negatívnych charakteristík 22 %, páchatelia ekonomického násilia boli negatívne zobrazovaní až v 31 % príspevkov

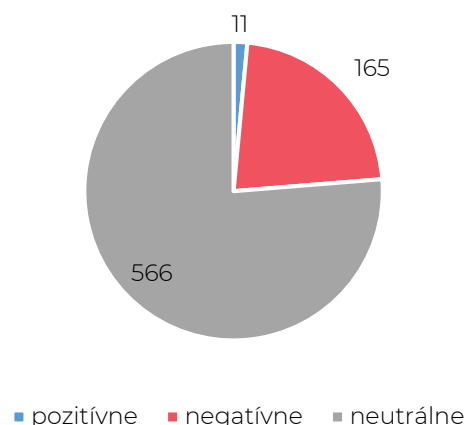
a zároveň ani raz v súvislosti s nimi nebolo použité pozitívne vyjadrenie (Graf 25, 26, 27). Vyšší podiel pozitívneho zobrazovania

páchateľov sexuálneho násillia môže súvisieť aj s tým, že do tejto kategórie je zaradené aj sexuálne obťažovanie⁵.

Charakteristiky páchatel'ov sexuálneho násillia

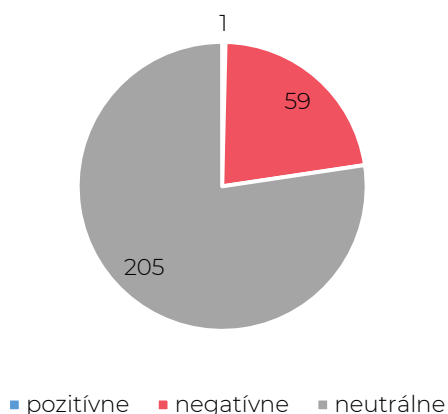
Charakteristiky páchatel'ov fyzického násillia

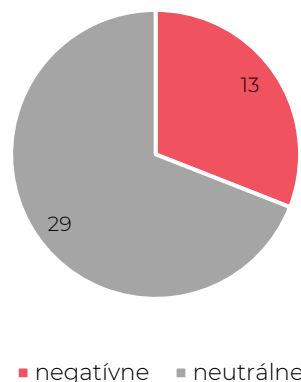
Graf 24 Charakteristiky páchatel'ov sexuálneho násillia

Graf 25 Charakteristiky páchatel'ov fyzického násillia

Charakteristiky páchatel'ov psychického násillia

Charakteristiky páchatel'ov ekonomického násillia

Graf 26 Charakteristiky páchatel'ov psychického násillia

Graf 27 Charakteristiky páchatel'ov ekonomického násillia

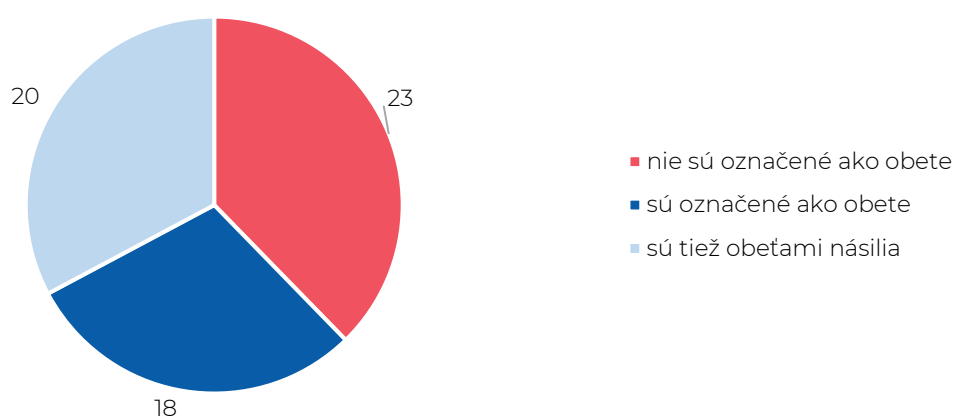
⁵ Potvrďuje to aj zistenie z monitoringu médií k téme sexuálneho obťažovania. Tendencia zľahčovať ho alebo ospravedlňovať páchatel'a bola zaznamenaná v 7,5 % príspevkov (Vicenová & Juščáková, 2021).

Deti ako obeť násilia

Pri analýze sme sa zamerali aj na to, ako médiá nazerajú na deti žien, na ktorých bolo páchané násilie. V takom prípade sú deti tiež považované za obeť násilia, ale v príspevkoch tak väčšinou označované neboli. Deti obetí násilia boli spomenuté spolu v 114 prípadoch, z toho v 61 prípadoch (53 %) boli explicitne označené ako svedkovia tohto násilia. Tretina z týchto detí sa tiež stala obeťou rovnakého násilia ako matka (týranie alebo vražda) a 30 % bolo označených ako obeť násilia aj v prípade, keď na samotnom dieťati násilie páchané nebolo (Graf 28). V 38 % príspevkov nebolo priamo pomenované, že dieťa tiež môže byť obeťou násilia. Väčšina prípadov (75 %), keď bolo dieťa svedkom násilia, sa týkala partnerského násilia (hoci nie

vždy išlo o otca dieťaťa), v 10 % prípadov nebol medzi obeťou a páchatelom žiadny vzťah. Páchatelia násilia, ktorého svedkom boli deti, boli výrazne častejšie ako priemer opisovaní negatívnymi charakteristikami, zobrazených tak bolo až 30 % páchatelov. Naopak, v prípade žien nebol zaznamenaný zvýšený výskyt pozitívnych charakteristík. Takéto násilie tiež bolo častejšie spájané s rodovou nerovnosťou (28 %), ako v prípade všetkých skúmaných príspevkov (viac v časti 2.3.). Je tak možné konštatovať, že hoci deti ako svedkovia násilia nie sú vždy rozpoznávané ako obeť, páchatelia násilia za prítomnosti detí (alebo na deťoch) sú zobrazovaní negatívnejšie ako ostatní páchatelia a takéto násilie je v médiách viac odsudzované.

Zobrazovanie detí, ktoré boli svedkami násilia na ženách

28

Graf 28 Zobrazovanie detí, ktoré boli svedkami násilia na ženách

2.3 Akým spôsobom je násilie na ženách prezentované

Nasledujúca kapitola sa venuje spôsobu, akým je násilie na ženách v médiách rámčované, v akom kontexte sa o ňom informuje a aké ďalšie informácie poskytujúce komplexný obraz o problematike násilia

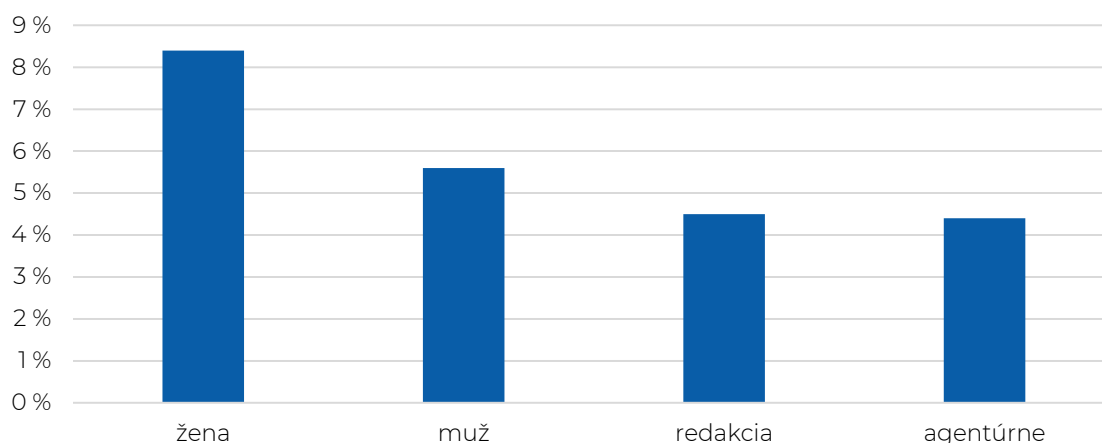
na ženách sú pre verejnosť dostupné. Analyzované sú všetky príspevky, v ktorých bolo spomenuté násilie na ženách (n = 2 143).

Rámcovanie násilia na ženách

Akceptovanie násilia na ženách ako prejavu rodovej nerovnosti v odbornom diskurze sa nepretavuje do mediálneho zobrazovania tejto problematiky. Iba v 5 % príspevkov bolo násilie na ženách explicitne dané do súvisu s rodovou nerovnosťou, či už z autorského pohľadu, alebo z pohľadu respondenta či respondentky. Štatisticky významne častejšie sa takéto rámcovanie vyskytuje u autoriek (Graf 29), napriek tomu však ide o pomerne nízke hodnoty, ktoré dokumentujú nedostatočnú reflexiu tejto problematiky v médiách. Príspevky s uvedením konkrétneho auto-

ra však kontext rodovej rovnosti spomínali častejšie ako ostatné. V závislosti od rubriky sa najčastejšie vyskytuje tematika rodovej rovnosti v životnom štýle, kde tvorí až 13 % príspevkov (Graf 30). Najzriedkavejšie sa takéto vnímanie problematiky násilia na ženách vyskytuje v krimi (4 %), zahraničných správach (2 %) a v športe (žiadny príspevok). Najmä v prípade kriminálnej rubriky, ktorá najčastejšie zobrazuje konkrétne násilné činy vrátane domáceho násilia, by pritom bolo takéto rámcovanie užitočné pre vysvetľovanie problematiky širokej verejnosti.

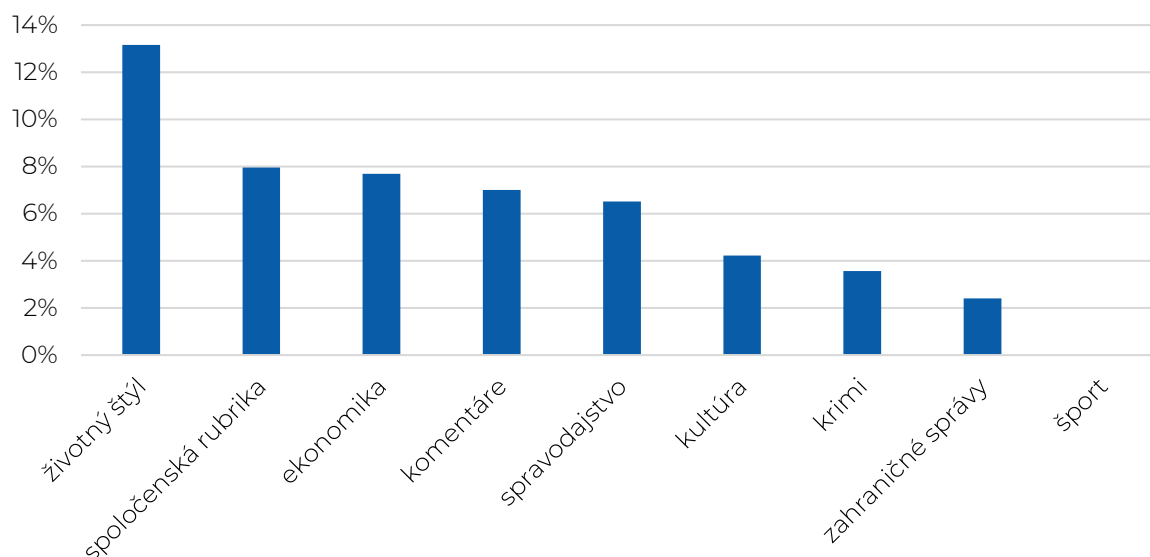
Rámcovanie násilia na ženách ako prejav rodovej nerovnosti podľa autorstva

29

Graf 29 Rámcovanie násilia na ženách ako prejav rodovej nerovnosti podľa autorstva

Rámcovanie násilia na ženách ako prejav rodovej nerovnosti

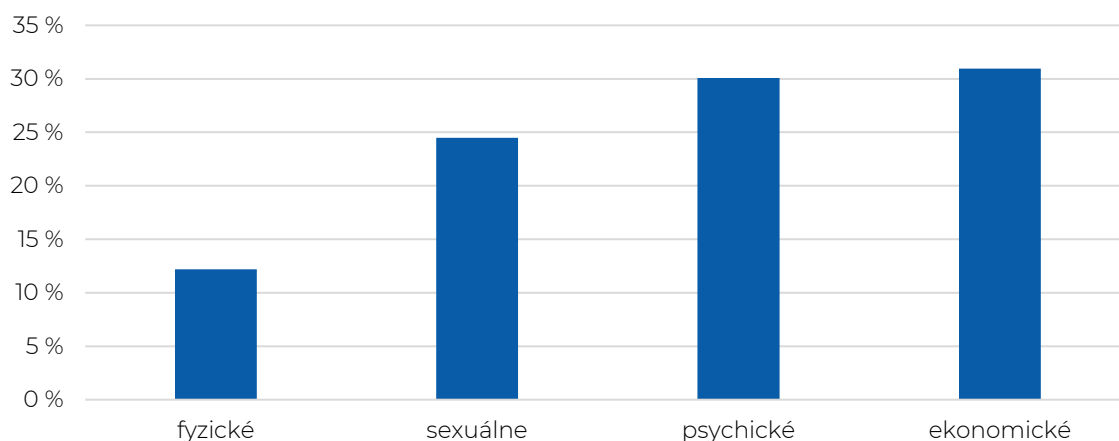

Graf 30 Rámcovanie násilia na ženách ako prejav rodovej nerovnosti podľa rubriky

V závislosti od typu násilia je aspekt rodovej rovnosti najčastejšie spomínaný pri ekonomickom a psychickom násilí (30 %), najzriedkavejšie v prípade fyzického násilia (12 %, Graf 31), čo môže súvisieť s pre-

zentovaním fyzického násilia prevažne v spravodajstve a krimi, ktoré sa vo zvýšenej miere venujú jednotlivým prípadom bez toho, aby sa zamerali na širší kontext.

Rámcovanie násilia ako prejavu rodovej nerovnosti podľa typu násilia

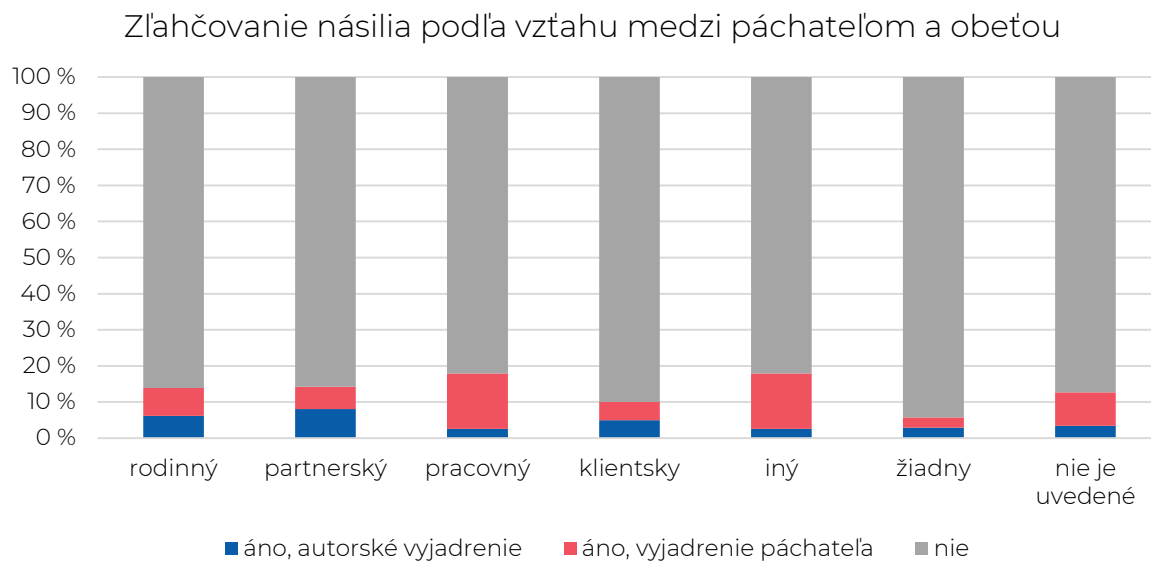

Graf 31 Rámcovanie násilia na ženách ako prejavu rodovej nerovnosti podľa typu násilia

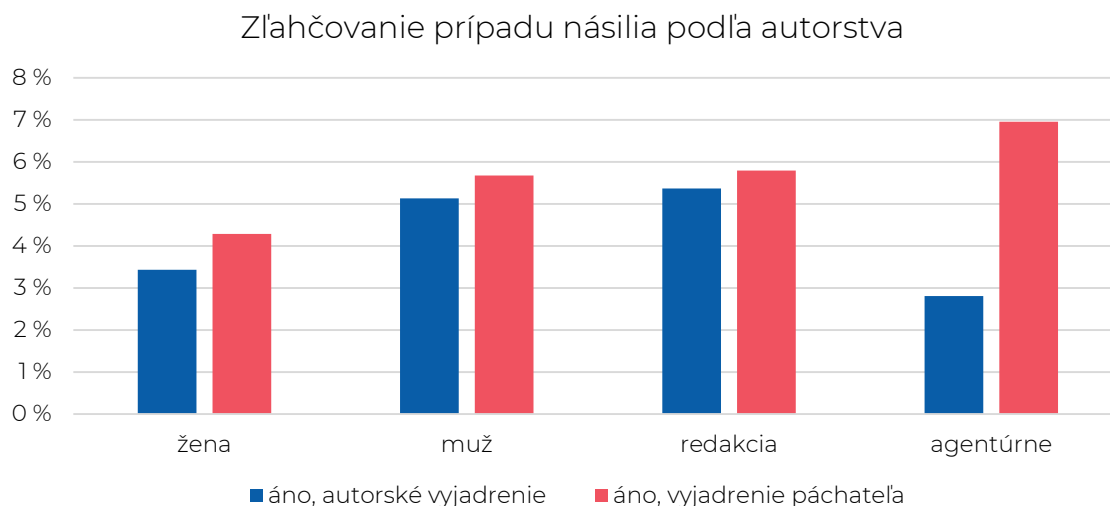
Fenoménom spomenutým už v podkapitole o charakteristikách používaných na opis páchatel'ov a obetí násilia je tendencia rôznym spôsobom zľahčovať opisované násilie⁶. Bola identifikovaná v 14 % príspevkov, z toho však dve tretiny tvorili vyjadrenia páchatel'ov a ďalších respondentov a respondentiek. Hoci tento podiel nie je vysoký, možno pozorovať rozdiely na základe vzťahu medzi obeťou a páchatel'om. V prípade pracovného vzťahu bolo v 15 % prípadov uvedené stanovisko páchatel'a bagatelizujúce tento násilný skutok (Graf 32). Autorské zľahčovanie násilia bolo najčastejšie prítomné pri partnerskom

(8 %) a rodinnom vzťahu (6 %). Z pohľadu autorstva sa zľahčovanie najčastejšie vyskytuje v prípade redakčných príspevkov (11 %), takmer rovnakú hodnotu dosahujú aj príspevky mužov (Graf 33). Najzriedkavejšie sa zľahčovanie vyskytuje v príspevkoch žien. Pri agentúrnych príspevkoch je viditeľný výrazný rozdiel medzi zľahčovaním na základe autorského naratívu a vyjadrenia páchatel'a alebo respondenta a respondentky. V agentúrnom spravodajstve je takýmto vyjadreniam poskytovaný väčší priestor ako pri autorských príspevkoch, kde je tento pomer relatívne vyrovnaný.

⁶ Za zľahčovanie je považované ospravedlňovanie páchatel'a (spomenuté v predchádzajúcej kapitole), pomenovanie násilia menej príznakovým slovom, ktoré nedostatočne reflektuje závažnosť situácie, vyjadrenie páchatel'a, že k násiliu nedošlo, či spochybňovanie obeť.

Graf 32 Frekvencia príspevkov so zľahčovaním násilia podľa vzťahu medzi páchatelom a obeťou

Graf 33 Zľahčovanie násilia podľa autorstva

Prípady zľahčovania sa vo zvýšenej miere týkali sexuálneho obťažovania, ale nebolo to pravidlom. Rozdelili sme ich do troch kategórií: výroky, ktoré zľahčujú samotný skutok, výroky spochybňujúce osobu obeť a výroky ospravedlňujúce páchatela. V prvej kategórii sú zaradené napríklad tvrdenia „Po zadržaní povedal policajtom, že je to jeho dom a jeho problém.“ (Čas.sk, 2020), „Policajtov v sobotu privolali k domácim nezhodám.“ (Košice Korzár, 2020), „Celé laškovanie uvideli diváci Jojky v záverečných titulkoch.“ (Nový Čas, 2020) alebo „Rodinné nezhody prerástli do takých rozmerov, že musela zasiahnuť polícia.“ (noviny.sk, 2020)

Ďalší spôsob vyjadrovania, ktorý prispieva k zľahčovaniu prípadov násilia, sa týka spochybňovania obetí: „Vymyslela si to.“, „Sám seba nazval „čističom“ a na súde tvrdil, že si vyberal iba promiskuitné ženy.“ (webnoviny.sk, 2020), „Inak nerozumiem tomu, že až teraz vychádzajú spovede žien, ktoré boli pred dvadsiatimi rokmi obťažované. Prepáčte, ale to je čo? Prečo teraz?“ (topky.sk, 2020), „Takže tieto všelijaké úvahy a ohrdnuté ženy, ktoré sú nešťastné, že sa ich nikto nedotýka, ma absolútne nezaujímajú“ (Mikulcová, 2020). Posledným spôsobom je ospravedlňovanie páchatela a tvrdenie, že k násiliu ani nedošlo: „nikomu by neublížil“, „Hoci sa mu spočiatku

bránila, po násilnom odtrhnutí gombíka z jej nohavíc privolila k pohlavnému styku.“ (pluska.sk, 2020), „styky so ženami boli konsenzuálne“. Nebezpečenstvo takýchto vyjadrení spočíva vo viacerých faktoroch. Spochybňovaním svedectiev žien a kladením dôrazu na pozitívne vlastnosti muža prispievajú k prehlbovaniu existujúcich rodových stereotypov, ktoré sú považované za príčinu násilia na ženách.

Spochybňovanie zároveň odrádza ženy od nahlásovania prípadov násilia, zvlášť takých, ktoré by sa mohli stať predmetom mediálneho záujmu. Pre efektívnu prevenciu násilia na ženách je tiež potrebné, aby bolo násilie jasne pomenované a rozpoznateľné, preto je nevyhnutné, aby sa v médiách neobjavovali zástupné pomenovania násilia skrývajúce ho za oveľa neškodnejšie skutky.

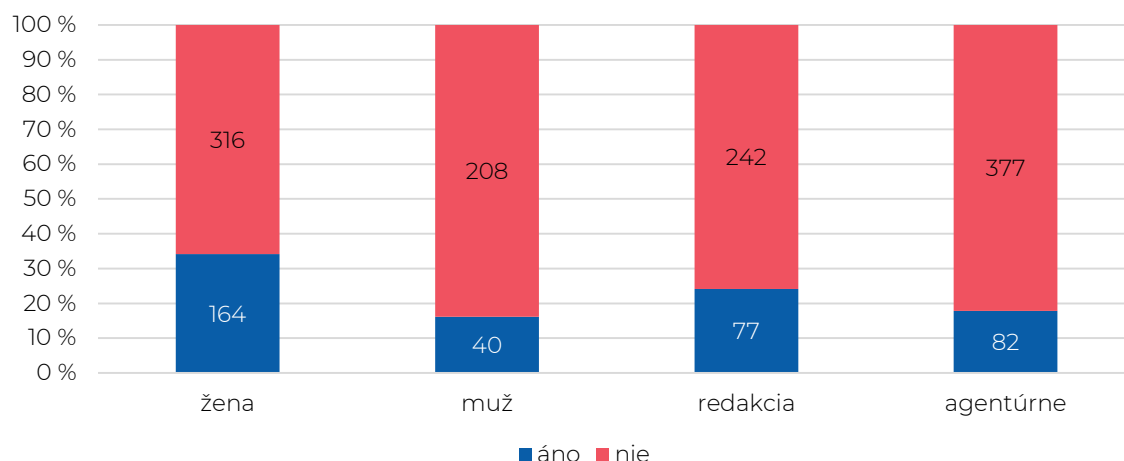
Dôsledky pre páchatel'ov a obeť násilia

Okrem samotného skutku sa pri opise konkrétneho prípadu násilia na ženách často vyskytuje informácia o dôsledkoch, ktoré hrozia páchatel'ovi (väčšinou možný trest), a ktorým bude musieť čeliť obeť (zdravotné a psychické následky, pobyt v krízovom centre a pod.). Ženy štatisticky významne častejšie informujú o potenciálnych dôsledkoch pre obeť ako muži (33 % oproti 16 %), zriedkavo sa o nich zmieňujú aj agentúrne príspevky (18 %,

Graf 35). Pri informovaní o dôsledkoch spáchania skutku pre páchatel'ov násilia je trend opačný (Graf 34). Najčastejšie sú tieto informácie uvedené v agentúrnych príspevkoch (50 %) a v príspevkoch spracovaných redakciou (45 %), autorky naopak o následkoch pre páchatel'ov informujú najzriedkavejšie (32 %). Ženy sa teda viac zameriavajú na informovanie o obetiach, muži na informovanie o páchatel'och násilia.

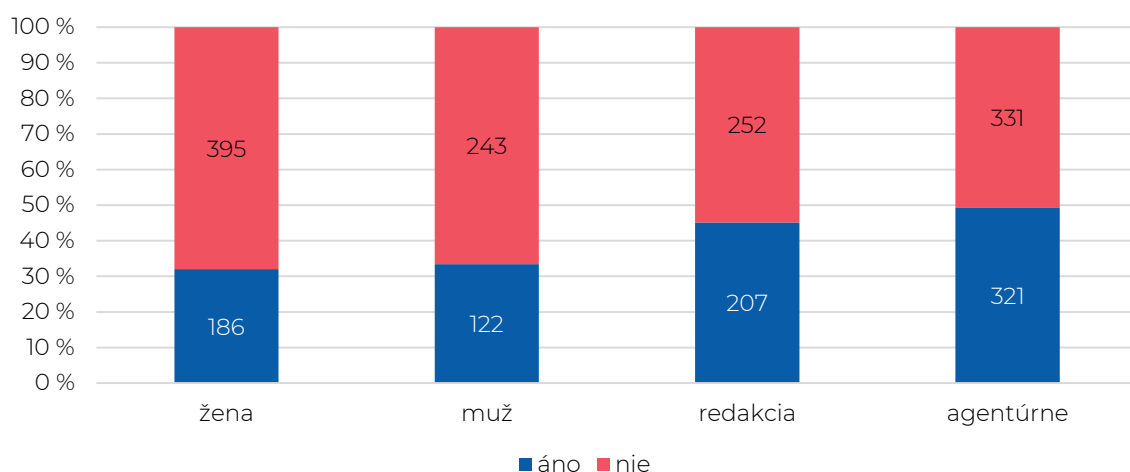
32

Dôsledky násilia pre obeť podľa autorstva

Graf 34 Informovanie o dôsledkoch násilia pre obeť podľa autorstva

Dôsledky násilia pre páchatel'ov podľa autorstva

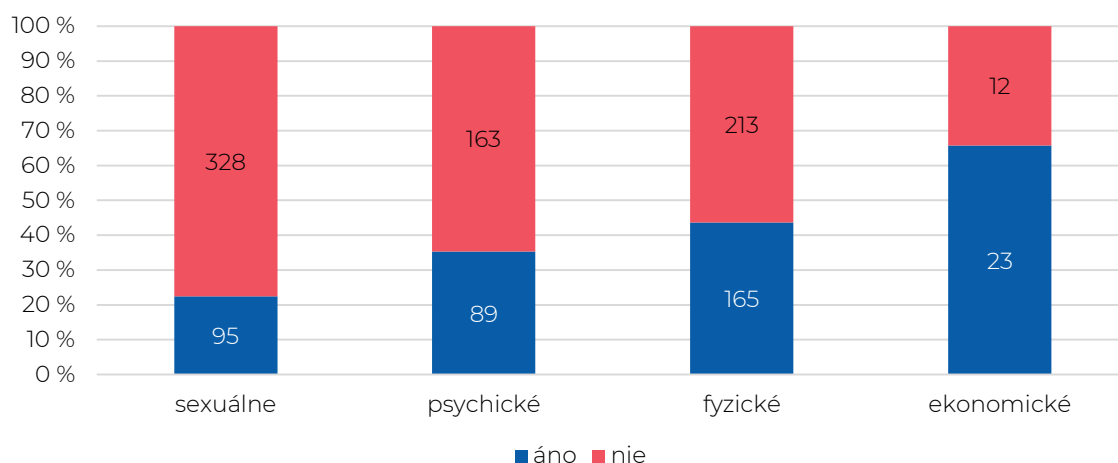

Graf 35 Informovanie o dôsledkoch pre páchatel'ov násilia podľa autorstva

V závislosti od typu násilia sa najčastejšie spomínajú dôsledky pre obeť v prípade ekonomického násilia, ktoré sa však v médiách vyskytovalo najzriedkavejšie (66 %, Graf 36).⁷ Pri sexuálnom násilí boli dôsledky, ktorým čelia obeť, spomenuté len v 22 % príspevkov, čo naznačuje (a posilňuje) nízke povedomie o tomto probléme. V prípade páchatel'ov je pomer opač-

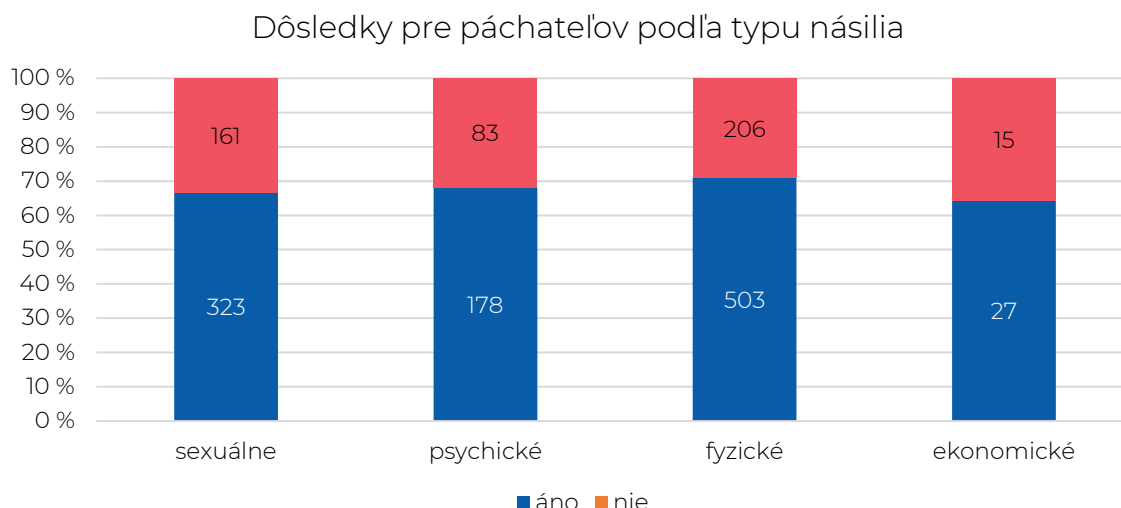
ný, dôsledky spáchania násilného činu sa spomínajú v 69 % príspevkov, pričom v závislosti od typu násilia sa nepreukázal významný rozdiel a hodnoty sa pohybujú v intervale 65 % až 71 % (Graf 37). Vzhľadom na to, že ako dôsledky boli najčastejšie spomínané zadržanie a možný trest, tento vyrovnaný podiel nie je prekvapujúci.

Dôsledky pre obeť podľa typu násilia

Graf 36 Početnosť zmienok o dôsledkoch násilia pre obeť podľa typu násilia

⁷ Vyššie podiely odpovedí „áno“ v porovnaní s členením podľa autorstva (Grafy 34 a 35) sú spôsobené tým, že typ násilia bol kódovaný len v prípade, ak bol v príspevku spomínaný konkrétny prípad násilia.

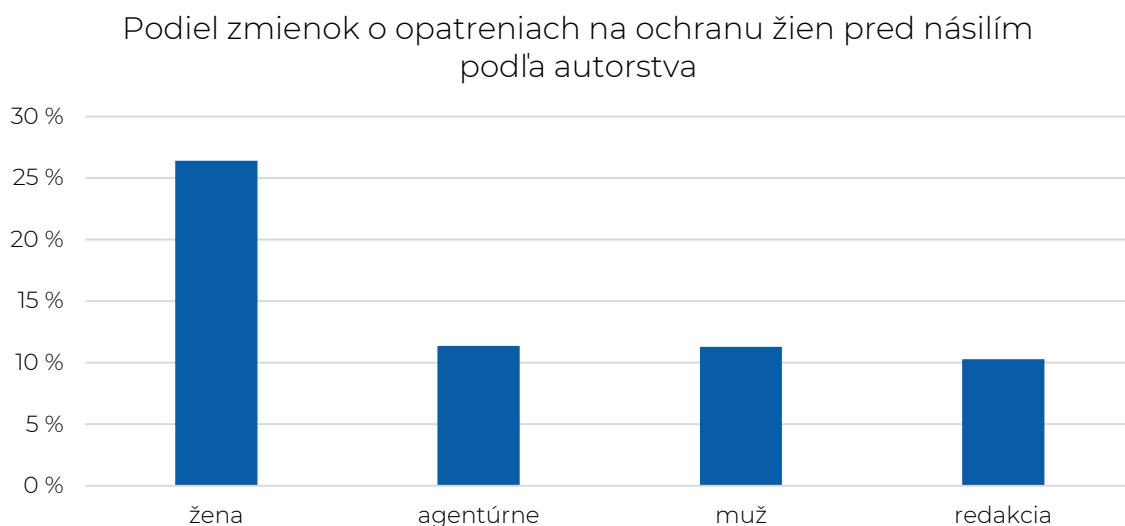
Graf 37 Početnosť zmienok o dôsledkoch násilia pre páchatel'ov, podľa typu násilia

Zmienky o opatreniach a inštitúciách podporujúcich ochranu žien pred násilím

Rozšírenie informovania o problematike násilia na ženách o aspekt prevencie je jav prispievajúci ku kvalite verejnej diskusie, nejde však o rozšírený fenomén, keďže takéto informácie sa nachádzali iba v 15 % sledovaných príspevkov. Významne viac sa o takýchto opatreniach zmieňujú autorky (26 %), pričom podiel v prípade autorov, agentúrnych a redakčných správ sa pohybuje približne na úrovni 11 % (Graf 38). Ukazuje sa, že hoci časť redakčných a agentúrnych príspevkov pravdepod-

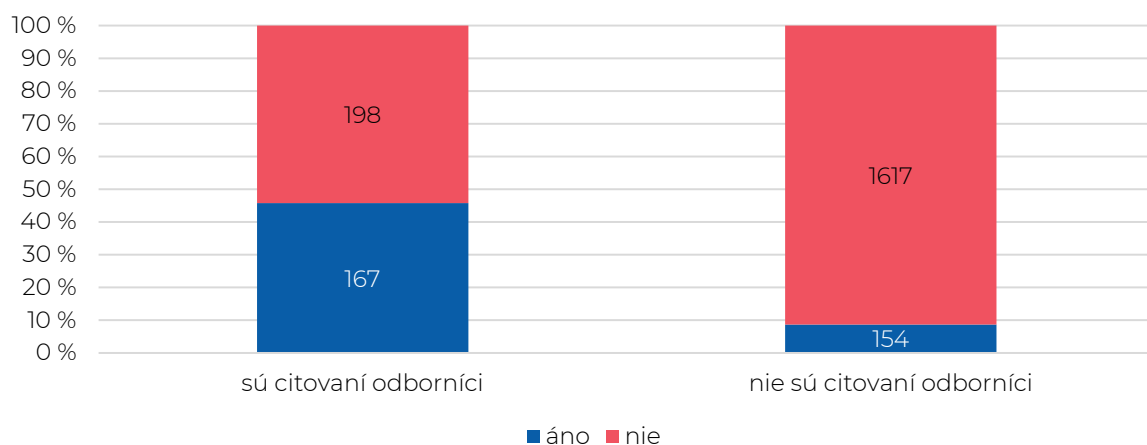
dobne spracovali ženy, charakter takýchto príspevkov neumožňuje hlbší ponor do problematiky a jej komplexné spracovanie. V prípade, že sú takéto opatrenia v príspevku spomínané, v 45 % prípadov ide o vyjadrenia odborníkov a odborníčok na problematiku násilia na ženách (Graf 39). Naopak, v prípade, ak nie sú oslovení odborníci a odborníčky, opatrenia potrebné na ochranu žien pred násilím sa v príspevkoch vyskytujú iba minimálne.

34

Graf 38 Podiel zmienok o opatreniach na ochranu žien pred násilím podľa autorstva

Podiel zmienok o opatreniach potrebných na ochranu žien pred násilím podľa toho, či sú v príspevku citovaní odborníci a odborníčky

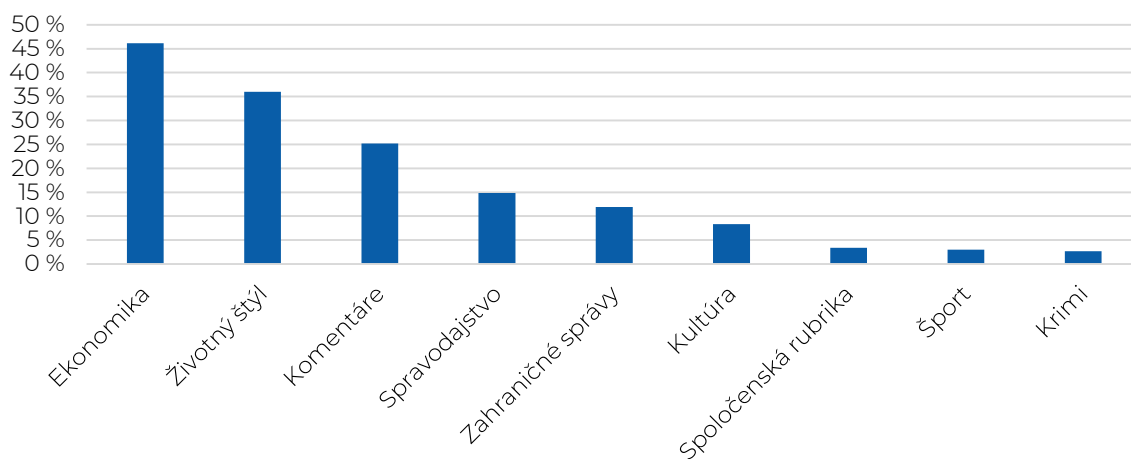
Graf 39 Podiel zmienok o opatreniach potrebných na ochranu žien pred násilím podľa toho, či sú v príspevku citovaní odborníci a odborníčky

Rozdiely sa v tejto oblasti prejavujú aj medzi jednotlivými rubrikami. V spoločenskej rubrike, krimi a športe sa takmer nenachádzajú zmienky o opatreniach na ochranu žien, čo súvisí aj so zameraním na informovanie o konkrétnych prípadoch

násilia bez uvedenia širšieho kontextu (Graf 40). V rámci komentárov sa naopak o opatreniach zmieňuje štvrtina príspevkov a v rámci príspevkov o životnom štýle až 36 %.

35

Zmienka o opatreniach na ochranu žien pred násilím podľa rubriky

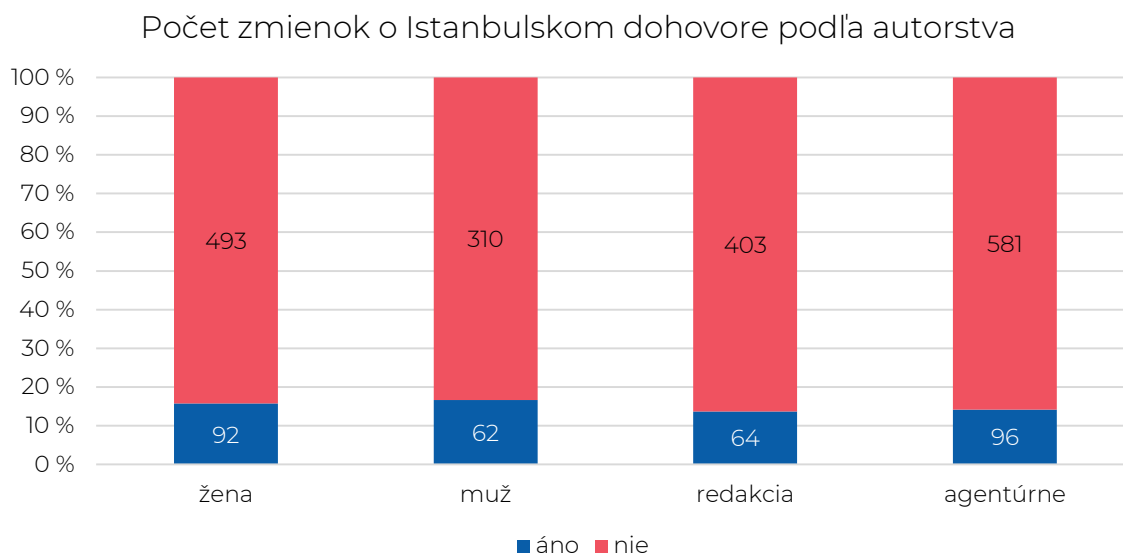
Graf 40 Zmienka o opatreniach potrebných na ochranu žien pred násilím podľa rubriky

Istanbulský dohovor bol jedným z kľúčových slov, na základe ktorých boli selektované príspevky do tejto mediálnej analýzy a objavoval sa v troch hlavných kontex-

toch. Prvým bola ratifikácia Istanbulského dohovoru Slovenskou republikou a súvisiace politické procesy, druhým zmienka o dohovore v súvislosti s otázkami rodo-

vej rovnosti a problematiky umelého prerušenia tehotenstva a tretím Istanbulský dohovor ako nástroj boja proti násiliu na ženách. Aj pre širokú škálu tém, v rámci ktorých je Istanbulský dohovor v médiách spomínaný, je podiel zmienok podľa au-

torstva vyrovnaný a vo všetkých prípadoch dosahuje približne 15 % (Graf 41), hoci pri takmer všetkých ostatných sledovaných premenných spomínali ženy širší kontext násilia na ženách častejšie ako muži.

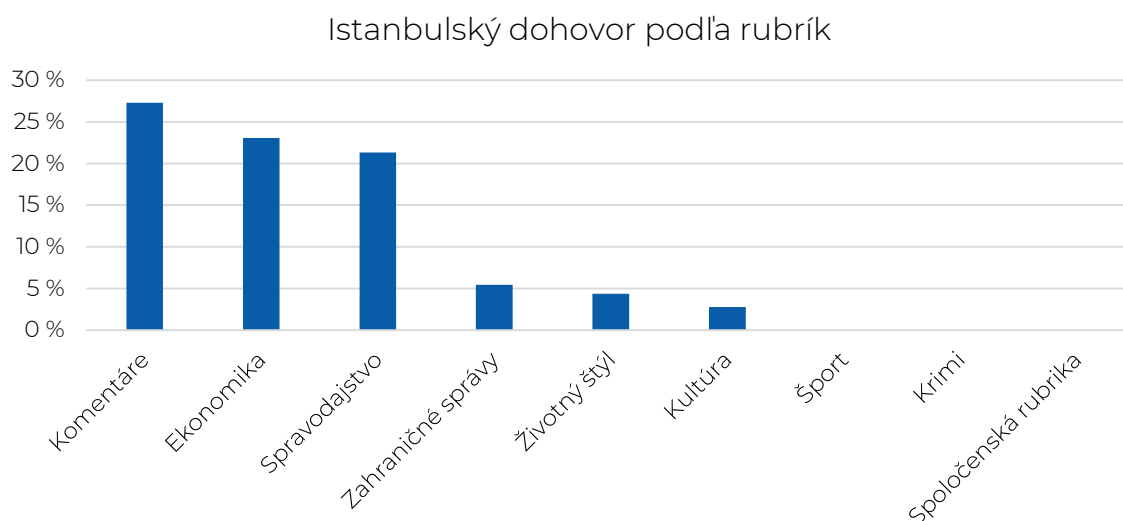

Graf 41 Počet zmienok o Istanbulskom dohovore podľa autorstva

36

V členení podľa rubriík bolo najviac zmienok o Istanbulskom dohovore identifikovaných v komentároch (27 %), ekonomike (24 %) a spravodajstve (21 %, graf 42). V zahraničných správach, životnom štýle a kultúre sa Istanbulský dohovor spomína minimálne, v krimi, športe a spoločenskej

rubrike o ňom nebola zaznamenaná ani jedna zmienka. V prípade spoločenskej rubriky tak ide o paradoxnú situáciu, keď príspevky v nej zaradené najčastejšie spomínajú aspekt rodovej rovnosti, avšak bez zmienky o Istanbulskom dohovore.

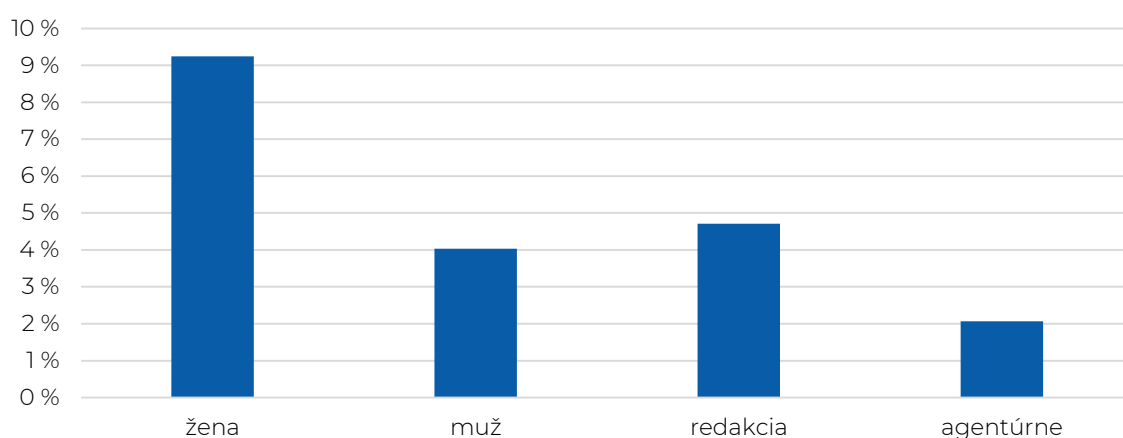

Graf 42 Zmienka o Istanbulskom dohovore podľa rubriík

V súvislosti s rozšírením domáceho násilia počas pandémie COVID-19, čo bola jedna z častých tém analytických príspevkov o násilí na ženách, sa v príspevkoch objavovali aj kontakty na inštitúcie a organizácie, na ktoré sa môže žena obrátiť v prípade, že sa stala obeťou (domáceho) násilia. Celkový podiel takýchto príspevkov dosiahol 5 %, výrazne častejšie túto informáciu do svojich príspevkov zahrnuli ženy (9 %, Graf 43). Medzi príspevkami mužov a re-

dakčnými a autorskými príspevkami nie je signifikantný rozdiel. Pravdepodobnosť zaradenia takejto informácie prudko rastie, ak sú v príspevku citovaní aj odborníci a odborníčky na danú problematiku (Graf 44). Informácie o možnostiach pomoci ženám sú teda prezentované najčastejšie vtedy, ak ide o komplexné spracovanie témy a v bežnom spravodajstve sa vyskytujú len zriedka.

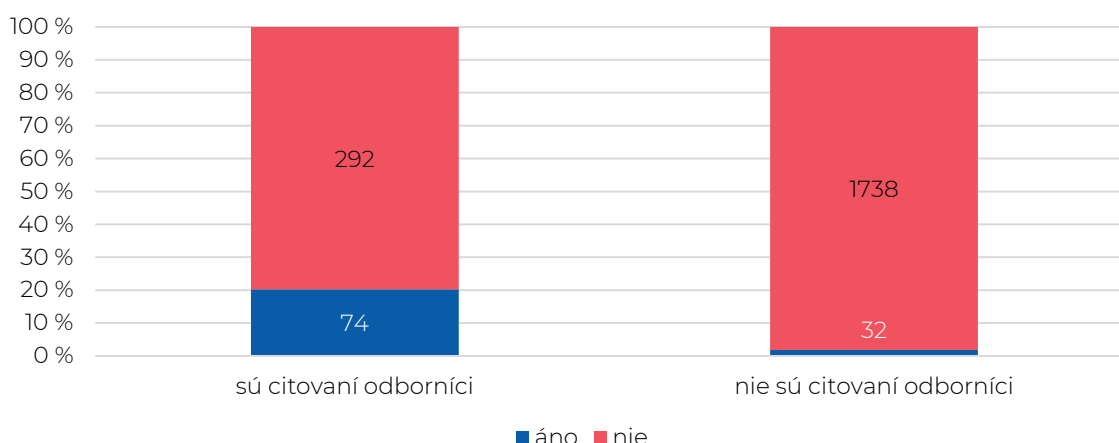
Podiel zmienok o možnostiach, na akú inštitúciu sa môže žena obrátiť, ak je obeťou násilia; podľa autorstva

37

Graf 43 Podiel zmienok o možnostiach, na akú inštitúciu sa môže žena obrátiť, ak je obeťou násilia; podľa autorstva

Podiel zmienok o možnostiach, na akú inštitúciu sa môže žena obrátiť, ak je obeťou násilia; podľa toho, či sú citovaní odborníci a odborníčky

Graf 44 Podiel zmienok o možnostiach, na akú inštitúciu sa môže žena obrátiť, ak je obeťou násilia; podľa toho, či sú citovaní odborníci a odborníčky

V príspevkoch sme sledovali aj výskyt zmienok o CEDAW, keďže tento dohovor explicitne dáva do súvislosti násilie na ženách s ich nerovným postavením v spoločnosti a diskrimináciou a je tak dôležitým rámcom, z ktorého vychádza pohľad na problematiku násilia na ženách. Napriek tomu, že v mnohých analytických príspevkoch

týkajúcich sa násilia na ženách bol spomínaný ľudskoprávny kontext alebo otázka rodovej rovnosti, informáciu o CEDAW obsahovalo iba 9 z nich, z toho 8 príspevkov bolo od autoriek. Zmienky o Stredisku ako o národnej ľudskoprávnej inštitúcii sa vyskytli tiež v deviatich príspevkoch, z toho v šiestich prípadoch boli autorkami ženy.

Cieľom mediálneho monitoringu bolo zistiť, ako slovenské médiá informujú o násilí na ženách a na aké prípady násilia sa zameriavajú. Čiastkové zistenia ukazujú, že rozdiely v informovaní týkajúce sa kontextu a konkrétnych prípadov násilia na ženách je možné vidieť na viacerých úrovniach.

Ako rozlišujúce kritériá boli identifikované rubriky a pohlavie. Pri porovnávaní médií a rubriík sú viditeľné odlišnosti v obsahu, či už ide o zameranie na informovanie o konkrétnom type násilia alebo o charakter incidentov. Mediá častejšie informujúce o známych osobnostiach majú tendenciu viac sa zameriavať na sexuálne násilie, domáce kriminálne spravodajstvo informuje najmä o prípadoch fyzického násilia. V oboch prípadoch platí, že najčastejšie sú zobrazované mediálne atraktívne a šokujúce formy násilia ako znásilnenie a vražda. Naopak, ekonomické násilie je v mediálnom diskurze zastúpené len marginálne, bolo spomenuté len v 2 % príspevkov.

Významný vplyv na spôsob spracovania príspevkov má ich autorstvo. Ženy výrazne častejšie ako muži rámcujú násilie na ženách ako prejav rodovej nerovnosti (napriek tomu ide o nízky podiel 9 %), v ich príspevkoch sa častejšie k téme vyjadrujú odborníci na násilie na ženách a je tiež výrazne vyšší výskyt informácií o tom, kam sa môžu ženy obrátiť v prípade, že sa stanú obeťou násilia. Vo všeobecnosti tak možno zhrnúť, že autorky majú tendenciu spracovať tému násilia na ženách komplexnejšie a nezameriavajú sa iba na opis faktov konkrétného prípadu.

Vo všeobecnosti boli v mediálnych výstupoch identifikované nasledovné prejavy stereotypizujúceho, prípadne rodovo necitlivého prístupu: nerovnomerná pozornosť venovaná páchatelom a obetiam, spôsob zobrazovania páchatelov a obetí, zľahčovanie násilia, zriedkavé uvádzanie násilia do ľudskoprávneho kontextu a súvislosti s rodovou rovnosťou. Pri informovaní o konkrétnych prípadoch násilia sa

známe osobnosti objavujú medzi páchatelmi v 23 % príspevkov, medzi obeťami len v 9 % prípadov. Je tak potrebné položiť otázku, do akej miery sa o týchto prípadoch informuje kvôli závažnosti samotného skutku.

Zvýšená pozornosť je mužom venovaná aj pri opise páchatelov a obetí. Hoci s mužmi sa výrazne častejšie spájajú negatívne prívlastky, ktoré samotný násilný čin väčšinou škandalizujú, takéto zobrazovanie má potenciál prispievať k udržiavaniu rodových stereotypov zameraním sa na páchatela (ako centrálnej postavy udalosti, v aktívnej úlohe) a ignorovaním aspektu obeť. Zobrazovanie obetí je taktiež stereotypizujúce – obeť bývajú prezentované cez svoj atraktívny výzor, prípadne sa vyskytuje aj nepriame spochybňovanie a pripisovanie viny prostredníctvom pomenovania ich negatívnych vlastností. Odlišný prístup k obeťam a páchatelom bol zaznamenaný aj pri informovaní o potenciálnych dôsledkoch násilia. Zatiaľ čo dôsledky pre páchatela boli v prípade konkrétného skutku spomenuté v 69 % príspevkov, informácia o tom, akým následkom násilia musí čeliť obeť, bola zaznamenaná len v 34 % príspevkov.

V mediálnych výstupoch sa objavovalo tiež spochybňovanie tvrdení obetí a zľahčovanie prípadov násilia. Ak sú tieto prvky sprevádzané aj kladením dôrazu na pozitívne vlastnosti páchatela, ešte viac prispievajú k prehľbovaniu existujúcich rodových stereotypov, a zároveň odrádzajú ženy od nahlasovania prípadov násilia, zvlášť takých, ktoré by sa mohli stať predmetom mediálneho záujmu. Pre efektívnu prevenciu násilia na ženách je potrebné, aby bolo násilie jasne pomenované a rozpoznateľné, preto je nevyhnutné, aby sa v médiách neobjavovali zástupné pomenovania násilia skrývajúce ho za oveľa neškodnejšie skutky. Zároveň je však potrebné poznamenať, že sa nepotvrdili predpoklady o výraznom výskyte takýchto foriem zľahčovania a spochybňovania obetí. Väčšinu takýchto prípadov tvoria vyjadrenia páchatelov, resp. ich okolia.

Prisudzovanie pozitívnych charakteristík páchatelom násilia sa objavovalo tiež len v menšej miere a to pri sexuálnom násilí. To však naznačuje jeho zvýšenú akceptáciu v spoločnosti a problém identifikovať niektoré akceptované normy správania sa ako sexuálne násilie. Naopak, výrazne negatívne boli zobrazovaní páchatelia násilia, ktorého svedkami boli aj deti.

Nedostatočne je pri zobrazovaní násilia na ženách zdôrazňovaný aj faktor rodovej nerovnosti. Pomenovanie príčin násilia, zovšeobecnenie prípadov v kontexte celospoločenského fenoménu a pohľad z ľudskoprávnej perspektívy by v mediálnom priestore nielen zvýšili informačnú hodnotu príspevkov, ale najmä prispeli ku korektnosti diskurzu o násilí na ženách.

Závery monitoringu tak naznačujú, že informovanie o násilí na ženách je poznačené štrukturálnymi problémami a pretrvávajúcou rodovou nerovnosťou v spoločnosti, ktorú však zároveň spôsob zobrazovania ďalej prehľbuje. Je preto potrebné tieto aspekty monitorovať a neustále upozorňovať na ľudskoprávny kontext násilia na ženách a na jeho rodovú podmienenosť, čo je jednou z najväčších slabín z hľadiska rámcovania problematiky aj jej konkrétneho spracovania. Používanie scitlivujúceho a nestigmatizujúceho jazyka, poskytnutie priestoru obetiam hovoriť o svojej situácii a podpora pri hľadaní riešení sú jednými z podmienok znižovania výskytu násilia na ženách a zmeny postoja spoločnosti k tejto problematike.

Zoznam literatúry

Appeltová, M., Možíšová, A., & Vochocová, L. (2016). *Analýza mediálního zobrazování genderově podmíněného násilí*. Úrad vlády ČR.

Čas.sk. (30. 7. 2020). Odporný nález: V mrazničke objavili telo Maďarky a ďalšej ženy, pred smrťou si prešli peklom. čas.sk. Dostupné na: <https://www.cas.sk/clanok/1008766/odporny-nalez-v-mraznicke-nasli-telo-madarky-a-dalsej-zeny-pred-smrtou-si-presli-peklom/>

Činčurová, S., & Mondeková, A. (2017). *Monitoring médií a reklamy z hľadiska násilia páchaného na ženách za roky 2016 - 2017*. Bratislava: Inštitút pre výskum práce a rodiny.

Gemius Slovakia. (2021). *IABmonitor*. Dostupné na Internete: <https://rating.gemius.com/sk>

Jójárt, P., & Mesochoritsová, A. (2020). *Monitoring médií z hľadiska násilia páchaného na ženách v intímnych vzťahoch za roky 2018-2019*. ŽENA V TIESNI.

Košice Korzár. (6. 7. 2020). Nôž, kosák aj sekera. Násilníci sa vyhrážali partnerkám smrťou. kosice.korzar.sme.sk. Dostupné na: <https://kosice.korzar.sme.sk/c/22441423/noz-kosak-aj-sekera-nasilnici-sa-vyhrazali-partnerkam-smrtou.html>

Krempaský, J. (3. 7. 2020). Prípad Traubner. Obťažovanie od vyšetrenia môže deliť tenká hranica. SME, s. 10-11.

Mikulcová, M. (18. 6. 2020). Chlipník? Plus 7 dní, s. 114-116.

noviny.sk. (13. 5. 2020). Dráma pre neveru: Muž podozrieval svoju manželku, vytiahol na ňu plynovú pištoľ. noviny.sk. Dostupné na: <https://www.noviny.sk/krimi/530304-drama-pre-neveru-muz-podozrieval-svoju-manzelku-vytiahol-na-nu-plynovu-pistol>

42

Nový Čas. (23. 6. 2020). Čo si myslím o kauze v Inkognite?! Nový Čas, s. 18-19.

pluska.sk. (23. 5. 2020). Od dolapenia spartakiádneho vraha ubehlo už 35 rokov: Z jeho sadistických činov mrazí aj dnes! pluska.sk. Dostupné na: <https://www1.pluska.sk/spravy/zo-zahranicia/dolapenia-spartakiadneho-vraha-ubehlo-35-rokov-jeho-sadisticky-cinov-mrazi-aj-dnes>

Rada Európy. (2011). *Dohovor o predchádzaní násilíu na ženách a domácejmu násilíu a o boji proti nemu*. Štrasburg: Rada Európy.

Slovenské národné stredisko pre ľudské práva. (2019). *Monitoring prípadov sexuálneho obťažovania a šikanovania žien na pracovisku za rok 2018*. Bratislava: SNSLP.

topky.sk. (27. 6. 2020). ROZHOVOR s Bélom Bugárom: O gejoch v parlamente aj milenkách politikov. Sú súčasťou ich života! topky.sk. Dostupné na: <https://www.topky.sk/cl/10/1926759/ROZHOVOR-s-Belom-Bugarom--O-gejoch-v-parlamente-aj-milenkach-politikov--Su-sucastou-ich-zivota->

United Nations. (2014). *Guidelines for Producing Statistics on Violence against Women - Statistical Surveys*. Nex York: United Nations.

Valné zhromaždenie OSN. (1979). *Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien*. New York: OSN.

Vicenová, R., & Juščáková, Z. (2021). *Zobrazovanie sexuálneho obťažovania v médiách. Mediálny monitoring*. Bratislava: Slovenské národné stredisko pre ľudské práva.

webnoviny.sk. (6. 8. 2020). Najhorší ruský sériový vrah svoje obete nepočítal, priznal sa k ďalším dvom a súhlasil by s trestom smrti. webnoviny.sk. Dostupné na: <https://www.webnoviny.sk/najhors-i-rusky-seriovy-vrah-svoje-obete-nepocital-priznal-sa-k-dalsim-dvom-a-suhlasil-by-s-trestom-smrti/>

Zoznam príloh

Tabuľka 1	Najnavštevovanejšie spravodajské portály za rok 2020 (podľa spriemerovaných mesačných hodnôt)	7
Tabuľka 2	Najčítanejšie tlačené médiá za rok 2020	8
Tabuľka 3	Najsledovanejšie televízne a rozhlasové stanice za rok 2020	8
Graf 1	Podiel typov médií vo výbere článkov	9
Graf 2	Počet príspevkov o násilí na ženách podľa médií (%)	12
Graf 3	Počet príspevkov o násilí na ženách triedený podľa médií a rubriík	14
Graf 4	Autorstvo príspevkov podľa médií	15
Graf 5	Médiá podľa autorstva príspevkov o násilí na ženách	16
Graf 6	Autorstvo príspevkov podľa rubriík	17
Graf 7	Autorstvo podľa lokalizácie príspevku	17
Graf 8	Výskyt konkrétneho prípadu násilia podľa rubriík	18
Graf 9	Výskyt konkrétneho prípadu násilia podľa autorstva	19
Graf 10	Frekvencia príspevkov podľa toho, aká pozornosť je venovaná násiliu na ženách; podľa médií	19
Graf 11	Počet príspevkov s rôznou mierou pozornosti venovanej násiliu na ženách podľa autorstva	20
Graf 12	Počet príspevkov o jednotlivých typoch násilia	21
Graf 13	Typy násilia spomínané v príspevkoch podľa jednotlivých médií	21
Graf 14	Výskyt typov násilia podľa rubriiky	22
Graf 15	Výskyt typov násilia podľa autorstva	23
Graf 16	Vzťah medzi obeťou a páchatel'om (%)	23
Graf 17	Vzťah medzi obeťou a páchatel'om podľa typu násilia	24
Graf 18	Páchatel' ako známa osobnosť podľa lokalizácie príspevku	25
Graf 19	Obeť ako známa osobnosť podľa lokalizácie príspevku	25
Graf 20	Páchatel' ako známa osobnosť podľa autorstva	25
Graf 21	Obeť ako známa osobnosť podľa autorstva	25
Graf 22	Zobrazovanie páchatel'a podľa autorstva	26

Graf 23	Zobrazovanie obete podľa autorstva	26
Graf 24	Charakteristiky páchatel'ov sexuálneho násilia	27
Graf 25	Charakteristiky páchatel'ov fyzického násilia	27
Graf 26	Charakteristiky páchatel'ov psychického násilia	27
Graf 27	Charakteristiky páchatel'ov ekonomického násilia	27
Graf 28	Zobrazovanie detí, ktoré boli svedkami násilia na ženách	28
Graf 29	Rámcovanie násilia na ženách ako prejav rodovej nerovnosti podľa autorstva	29
Graf 30	Rámcovanie násilia na ženách ako prejav rodovej nerovnosti podľa rubrík	29
Graf 31	Rámcovanie násilia na ženách ako prejavu rodovej nerovnosti podľa typu násilia	30
Graf 32	Frekvencia príspevkov so zľahčovaním násilia podľa vzťahu medzi páchatel'om a obeťou	31
Graf 33	Zľahčovanie násilia podľa autorstva	31
Graf 34	Informovanie o dôsledkoch násilia pre obeť podľa autorstva	32
Graf 35	Informovanie o dôsledkoch pre páchatel'ov násilia podľa autorstva	33
Graf 36	Početnosť zmienok o dôsledkoch násilia pre obeť, podľa typu násilia	33
Graf 37	Početnosť zmienok o dôsledkoch násilia pre páchatel'ov, podľa typu násilia	34
Graf 38	Podiel zmienok o opatreniach na ochranu žien pred násilím podľa autorstva	34
Graf 39	Podiel zmienok o opatreniach potrebných na ochranu žien pred násilím podľa toho, či sú v príspevku citovaní odborníci a odborníčky	35
Graf 40	Zmienka o opatreniach potrebných na ochranu žien pred násilím podľa rubrík	35
Graf 41	Počet zmienok o Istanbulskej dohovore podľa autorstva	36
Graf 42	Zmienka o Istanbulskej dohovore podľa rubrík	36
Graf 43	Podiel zmienok o možnostiach, na akú inštitúciu sa môže žena obrátiť, ak je obeťou násilia; podľa autorstva	37
Graf 44	Podiel zmienok o možnostiach, na akú inštitúciu sa môže žena obrátiť, ak je obeťou násilia; podľa toho, či sú citovaní odborníci a odborníčky	37

Príloha 1: Kódovací manuál

A. Technické informácie o príspevku:

1. O fenoméne násilia sa hovorí:
 - a. na Slovensku
 - b. v zahraničí
2. Typ príspevku/rubrika
 - a. domáce spravodajstvo
 - b. zahraničné spravodajstvo
 - c. ekonomické spravodajstvo
 - d. kriminálne spravodajstvo
 - e. športové spravodajstvo
 - f. kultúrne spravodajstvo
 - g. komentáre/názory
3. Autorstvo článku
 - a. žena
 - b. muž
 - c. redakcia
 - d. agentúrne
 - e. nie je uvedené
4. Je násilie na ženách hlavnou témou príspevku, alebo je iba okrajovo spomenutý?
 - a. v centre pozornosti
 - b. okrajovo spomenutý
5. Téma príspevku
 - a. (vložiť slovo)
6. Sú v príspevku citovaní odborníci na problematiku násilia na ženách?
 - a. áno
 - b. nie

B. Informácie o popisovanom incidente:

7. Je v príspevku spomenutý konkrétny prípad násilia na ženách?
 - a. áno
 - b. nie (*preskočiť zvyšné otázky v 2. časti*)
8. Žena je opisovaná ako
 - a. obeť
 - b. preživšia
9. Je žena, na ktorej bolo páchané násilie, známa osobnosť?
 - a. áno
 - b. nie
10. Ide o maloletú obeť?
 - a. áno
 - b. nie
11. Pri incidente išlo o sexuálne násilie:
 - a. áno
 - b. nie

12. Aký typ sexuálneho násillia?
13. Pri incidente išlo o psychické násillie:
- a. áno
 - b. nie
14. Aký typ psychického násillia?
15. Pri incidente išlo o fyzické násillie
- a. áno
 - b. nie
16. Aký typ fyzického násillia?
17. Pri incidente išlo o ekonomické násillie:
- a. áno
 - b. nie
18. Aký typ ekonomického násillia?
19. Aký je vzťah medzi obeťou a páchatelom?
- a. rodinný
 - b. partnerský
 - c. pracovný
 - d. klientsky
 - e. iný
 - f. žiadny
 - g. nie je uvedené
20. Sú pri popise incidentu spomenuté maloleté deti ženy?
- a. áno
 - b. nie (prejsť na otázku 22)
21. Hovorí sa o deťoch ako o obetiach násillia?
- a. áno
 - b. nie
 - c. nie je relevantné
22. Je páchatelom násillia známa osobnosť?
- a. áno
 - b. nie
23. Aké charakteristiky prevažujú pri zobrazovaní páchatela?
- a. pozitívne
 - b. negatívne
 - c. neutrálne
24. Páchatel' – konkrétne prívlastky
25. Aké charakteristiky prevažujú pri zobrazovaní obeť?
- a. pozitívne
 - b. negatívne
 - c. neutrálne
26. Obeť – konkrétne prívlastky

C. Rámcovanie násilia na ženách

- 27.** Násilie je prezentované ako:
- a.** individuálny čin bez širšieho kontextu
 - b.** prejav rodovej nerovnosti
 - c.** iný ľudskoprávny problém
 - d.** nie je uvedené
- 28.** Vyskytuje sa v príspevku zľahčovanie násilia?
- a.** áno, autorské vyjadrenie
 - b.** áno, vyjadrenie páchatel'a, resp. iného zainteresovaného
 - c.** nie
- 29.** Konkrétne zľahčujúce výrazy
- 30.** Obsahuje príspevok zmienku o dôsledkoch násilia pre obeť?
- a.** áno
 - b.** nie
 - c.** nie je relevantné
- 31.** Obsahuje príspevok zmienku o dôsledkoch pre páchatel'ov násilia?
- a.** áno
 - b.** nie
 - c.** nie je relevantné
- 32.** Zmieňuje sa príspevok o opatreniach potrebných na ochranu žien pred násilím?
- a.** áno
 - b.** nie
- 33.** Zmieňuje sa príspevok o CEDAW (Dohovor o odstránení všetkých foriem diskriminácie voči ženám)?
- a.** áno
 - b.** nie
- 34.** Zmieňuje sa príspevok o Istanbulskom dohovore?
- a.** áno
 - b.** nie
- 35.** Zmieňuje sa príspevok o Stredisku?
- a.** áno
 - b.** nie
- 36.** Sú v príspevku uvedené možnosti, kam sa môže žena v prípade zažívaného násilia obrátiť?
- a.** áno
 - b.** nie

Príloha 2: Triedenie médií

Médium	Podkategória	Médium	Podkategória
aktuality.sk	aktuality.sk	dobrenoviny.sk	dobrenoviny.sk
Báječná žena	Báječná žena	Emma	Emma
sme.sk	blog.sme.sk	Eva	Eva
	dolnyzemplin.korzar.sme.sk	hnonline.sk	evita.hnonline.sk
	domov.sme.sk		hnonline.sk
	ekonomika.sme.sk		komentare.hnonline.sk
	gemer.korzar.sme.sk		strategie.hnonline.sk
	bratislava.sme.sk		style.hnonline.sk
	hornyzemplin.korzar.sme.sk	startitup.sk	fontech.startitup.sk
	komentare.sme.sk		startitup.sk
	korzar.sme.sk	Hospodárske noviny	Hospodárske noviny
	kosice.korzar.sme.sk	interez.sk	interez.sk
	kultura.sme.sk	noviny.sk	noviny.sk
	mybystrica.sme.sk	Nový Čas	Nový Čas
	myhornanitra.sme.sk	Nový Čas pre ženy	Nový Čas pre ženy
	mykysuce.sme.sk	Plus 7 dní	Plus 7 dní
	mynitra.sme.sk	Plus jeden deň	Plus jeden deň
	myorava.sme.sk	pluska.sk	plus7dni.pluska.sk
	mypovazska.sme.sk		pluska.sk
	mysaris.sme.sk	Pravda	Pravda
	mysenec.sme.sk	pravda.sk	pravda.sk
	mytrencin.sme.sk	Rádio Expres	Rádio Expres
	mytrnava.sme.sk	Rádio Slovensko	Rádio Slovensko
	myziar.sme.sk	refresher.sk	refresher.sk
	myzilina.sme.sk	RTVS Jednotka	RTVS Jednotka
	plus.sme.sk	Slovenka	Slovenka
	presov.korzar.sme.sk	Sme	Sme
	spis.korzar.sme.sk	zoznam.sk	glob.zoznam.sk
	sport.sme.sk		sportky.zoznam.sk
	svet.sme.sk	ta3.com	ta3.com
	tech.sme.sk	topky.sk	topky.sk
	zena.sme.sk	TV JOJ	TV JOJ
cas.sk	cas.sk	TV Markíza	TV Markíza
Denník N	Denník N	tvnoviny.sk	tvnoviny.sk
dennikn.sk	dennikn.sk	webnoviny.sk	webnoviny.sk
	techbox.dennikn.sk	Zdravie	Zdravie
dnes24.sk	dnes24.sk	Život	Život

Príloha 3: Triedenie rubriík

Rubrika	Názov z databázy
Spravodajstvo	AKTUÁLNE; Aktuálne správy; Anton Hrachovský; Banská Bystrica / Spravodajstvo; Banská Bystrica / Zaujímavosti; Bratislava; Čas.sk Dolný Zemplín Korzár / Krimi z Dolného Zemplína; Domáce; Domáce GPlus Spoločnosť; DOMÁCE NÁSILIE; Domáce Nitra Regióny Spoločnosť; Domáce Politika; Domáce Spoločnosť; Domáce správy; Domov; Exkluzívne; Fenomén; Extrémni vedci#cestujemdomaKoronavírus; FOTORIPORT; Hlohovec; Horný Zemplín Korzár / Krimi z Horného Zemplína; Humenne; Iné správy; Infoexpres; KAW; KORONA; Koronavírus; Korzár / Kam vyraziť; Kosice; Košice Korzár /; Spravodajstvo z Košíc a okolia; Letné noviny; Magazín; News; Nezaradené; Nitra / Spravodajstvo; Nové dejiny,Téma; NOVINKY, UDALOSTI, KAUZY Z DOMOVA; Noviny TV JOJ; Orava /; Spravodajstvo; Ostatné; Podcasty; POLITIKA; Poprad; Považská Bystrica / Spravodajstvo; práca; pravda magazín; PRÁVO A JUSTÍCIA; Presov; Prešov Korzár / Spravodajstvo z regiónu Šariš; Prievidza / Spravodajstvo; Prvé noviny; Prvé Televízne noviny; Publicistika; PUBLICISTIKA / POROTA; PUBLICISTIKA,POROTA; Rádiožurnál Slovenského rozhlasu; Ranné správy; refresher; Regionálne správy; Regióny; Senec / Spravodajstvo; SLOVENSKO; Slovensko,Praktické HN; SME JEDEN TÍM; Sme Plus / Plus; Spravodajstvo; Správy; Správy RTVS; STALO SA; Televízne noviny; Téma; Téma dňa; Titulná strana; Trenčín / Spravodajstvo; Tréning,RunGO; Trnava; Trnava / Spravodajstvo; Trnava / Zaujalo nás; UDALOSŤ ROKA; Umelá inteligencia; Užitočná pravda; V TIENI PARAGRAFOV; Voľby; Voľby 2020; VŠIMLI SME SI; Z domova; ZAUJALO NÁS; Zaujímavosti; Zaujímavosti – Slovensko; Zdravotníctvo; Zo Slovenska
Zahraničné správy	Politika Spoločnosť Zahraničné; Politika Zahraničné; Spoločnosť Zahraničné; Svet; Svet,Osobnosti; Zahraničie; Zahraničné; Zahraničné správy; Zo zahraničia
Spoločenská rubrika	Koktail; Ľudia; Marketing; Médiá; MEDIABRÍFING; nehovorte mi, že NEMÔŽEM...; neuveriteľné príbehy; nikdy by mi nenapadlo, že...; Nitra / Spoločnosť; Osobnosť; osobnosťženy; Osobnosti; Osobnosti - Youtube a influenceri; Osobnosti pre HN; Osobnosti,Kultúra; Príbehy; PROFIL; Prominenti; SHOWBIZ; Spoločnosť; Sporty queen; Šoubiz; Šoubiznis
Komentáre	Autorská strana; Blog; Blogy; Braňo Závodský Naživo; Fórum; K veci; Komentáre; Komentáre / Fórum; Komentáre / Hostia; Komentáre / Redakčné; Na hrane; Na telo; Názory; Názory a analýzy; O 5 minút dvanásť; Refresher – Rozhovory; ROZHovor; Rozhovory; Sobotné dialógy; SPEKTRUM; VIP Blogy; Z prvej ruky

Rubrika	Názov z databázy
Kultúra	Filmy & seriály; Filmy a Seriály – Filmy; Filmy a Seriály – Seriály; Hudba; Kniha; Knihy; Kultúra; Kultúra / Aktuality; Kultúra / Divadlo; Kultúra / Hudba; Kultúra / Literatúra; Kultúra / TV a Filmy; Tip na film; Tip na seriál; ÚnosyFilmy a seriály inak#cestujemdomaÚnosy; VOLEBNÉ POVIEDKY
Životný štýl	#cestujemdomaTip na film; ADVOKÁTKA RADÍ; Aplikácie; Auto; Cestovanie; Človek; História; HISTORYWEB; HOROSKOP; Interez podporuje#cestujemdoma; iZdravie; JA A TY; Mama a rodina; Medicína; MI; My ženy; OSLOBOĎ SA; Príroda; Relax; Rodina a vzťahy; SERVIS; SERVIS /SLOVENSKO; Staršie dejiny,Téma; Tech / Človek; Tipy; TIPY PRE VÁS; Veľká noc; Víkend; Vzťahy; Zdravie; zdravieženy; Zdravý život; Žena; Žena / Ľudia; Žena / Tipy; Žena / Vzťahy; Žena / Zdravie; Ženy
Šport	Futbal; Nitra / Šport; Šport; Šport – Zahraničie; Šport / Ďalšie športy; Šport / Ďalšie športy - Ostatné športy; Šport / Futbal – Anglicko; Šport / Futbal - Ďalšie súťaže; Šport / Futbal – Reprezentácie; Šport / Futbal -; Španielsko; Šport / Tenis; Šport a pohyb; Tenis; Žilina / Šport
Krimi	Gemer Korzár / Krimi z Gemera; Košice Korzár / Krimi z Košíc a okolia; Krimi; Krimi správy; Kysuce / Krimi; Nitra / Krimi; Považská Bystrica / Krimi; Prešov Korzár / Krimi z regiónu Šariš; Prievidza / Krimi; Spiš Korzár / Krimi zo Spiša; Šariš / Krimi; Trnava / Krimi; Zaujímavosti – Krimi; Žiar / Krimi
Ekonomika	EKONOMIKA; Ekonomika / Firmy; Ekonomika / Slovensko; Firmy & Financie; FOCUS